БҮХЫ ОРОНУУДАЙ ПРОЛЕТАРИНАР, НЭГЭДЭГТЫ!

БУРЯТ-МОНГОЛОЙ ҮНЭН

ВКП(б)-гэй Бурят-Монголой Обкомой, БМАССР-эй Верховно Совӗдэй ба ВКП(б)-гэй Улан-Удын Горкомой орган.

Имени Н. Ленина. № 158 (5050)
Вторник
Августын 6
1946 он
Сэн 20 мүнгэн

Зарим колхозууд таряа хуряалгадаа оробо.

Үбһэ хуряалгые түргэн шиидхэхын түлөө бүхы хүсэеэ элсүүлэн табижа, малай тэжээл бэлэдхэхэ түсэбые үлүүлэн дүүргэхэ хэрэгтэй.

Парижска конференци дээрэ В. М. Молотовой хэлэһэн үгэ

ПАРИЖ, июлиин 31. (ТАСС). Мүнөөдэр Парижска конференциин пленарна заседани дээрэ СССР-эй Гадаадын Хэрэгүүдэй Министр нүхэр В. М. Молотов конференцидэ байһан делегадуудай ба олон зоной үни удаан алга ташалгаар угтагдажа, дооро дурсагдаһан үгэ хэлэбэ.

«Господин Түрүүлэгшэ, господинууд делегадууд!

Советскэ Союзай нэрэһээ амгалан тайбанай конференцидэ баяр хүргэхые ба конференциин делегадуудта тэдэнэрэй ехэ ба харюусалгатай хүдэлмэридэнь амжалта хүсэхые зүбшөөрыт. Советскэ делегаци болбол хүндэтэ французска правительстводо ба хани барисаата Францин арадта тусгаар баясхаланаа мэдүүлнэ.

Энэ конференци Европодо амгалан тайбан ба аюулгүй байдалые тогтоохо хэрэгтэ шухала үүргэ эзэлхэ ёһотой. Тус конференци Итали, Румыни, Болгари, Венгри ба Финляндитай хэхэ эб найрамдалай договорнуудай проектнүүд тушаа өөрынгөө һанал бодомжые хэлэхэ ба өөрынгөө дурадхалнуудые оруулха ёһотой. Парижска конференци болбол эб найрамдалай табан конференцинүүдэй зорилгые гүйсэдхэхэ байна гэжэ хэлэхэдэ болоо, энээгээр тэрэнэй хүдэлмэриин шухала ба орео бэрхэшээлтэй байһан ушар тэмдэглэгдэнэ. Дайн сэрэгтэ Германиин союзнигууд боложо, гитлеровскэ сателлидүүд боложо ороһон аад, дайнай үедэ Германиһаа таһаржа, өөһэдынгөө фашистска ударидагшадые унагаан зайлуулһан ба гитлеровскэ Германиие илахын түлөө дайнда демократическа оронуудай талада идэбхитэйгээр хабаадалсаһан табан оронууд тухай хэрэг мүнөө хэлсэгдэжэ байна. Европодо болоһон һүүлэй дайнай үедэ энэ событинуудай манай хараһаар байһан ямараар хубилан дэлгэрдэг байһан тухай бидэнэр бултадаа һанаха ушартай болонобди, энэ талаар ерээдүй сагта үнэн зүб, бата бэхи ба үни удаан амгалан тайбан байдалые хангаха тухай асуудалда зүб харюу үгэхэ ябадалда туһалха байна.

Добтолгодо ороһон ба агрессиин есэстэ хохидол үзэһэн оронуудай ашаг туһые бодото дээрэ тоохо ябадалые үнэн зүб хандалга хамагай түрүүн эринэ. Элдэб талаһаа добтолгодо ороһон ба Германиин фашистска дээрмэдэгшэдэй, тэрэшэлэн Италиин, Румыниин, Венгриин ба Финляндиин добтолгын имагта хүшэр хүндэ дарасые бэе дээрээ даажа гараһан Советскэ Союз хадаа агрессиһээ хохидоһон бүхы арадуудтай гүнзэгытөөр һаналаа нииисүүлнэ. Советскэ Союз болбол энэ трибуна дээрэһээ манай хамтын дайсанда эсэргүү тэмсэлые шэн зоригтойгоор ябуулһан союзна оронуудай арадуудта дахин баярые хүргэнэ, дайн сэрэгэй гэмтэниие хэһээхэ, тэдэндэ үзүүлэгдэһэн гарзые харюулха, үнэн зүб амгалан тайбан байдалые тогтоохо талаар тэдэнэрэй зүйтэй эрилтэнүүдтэ дэмжэлгэ үзүүлхэ хэлбэришэгүй эрмэлзэлгээ мэдүүлнэ. Советскэ Союз болбол союзнигуудай урда өөһэдынгөө уялгануудые ондоогоор хаража шадахагүй байна.

Германитай холболдожо добтолгодо ороһон оронууд өөһэдынгөө ударидагшадай гэмтэ ябадалнуудай түлөө харюусаха ёһотой гэжэ бидэнэртэ элитэ байха зэргэтэй. Хэрбээ шэнэ агрессинүүд ба добтолгонуудые уридшалан зайлуулхые бодото дээрээ хүсөө һаа, хариин оронуудта агресси ба добтолго хэһэн ябадалнууд хэһээлтэгүйгөөр үлэхэ ёһогүй. Иимэ ушарнуудта хэһээлтэ хэдэггүй ябадал ба агрессиһээ хохидол үзэһэн оронуудай хуулита эрхэнүүдые хамгаалхагүй ябадал хадаа, үнэн зүб ба үни удаан амгалан тайбан байдалтай алишье талаараа таарахагүй ба өөһэдынгөө хомхой хобдог империалистическэ зорилгонуудаар шэнэ агрессинүүдые бэлэдхэгшэ имагта тэдэндэ туһалха байна.

Советскэ Союз болбол арадуудай хоорондо бата бэхи амгалан тайбан ба аюулгүй байдалые байгуулхын түлөө шууд тэмсэгшэ оронуудай нэгэниинь болоно. Германиин сателлидүүд байһан оронуудтай эб найрамдалай договорнуудые баталха асуудалнуудта советскэ правительствын позици энээгээр тайлбарилагдана. Гэхэтэй хамта, демократическа хубилалтануудай ашаар дайнай һүүлдэ шэнэ замда орожо, германска агрессорые хүсэдөөр усадхахын түлөө тэмсэлдэнь союзна гүрэнүүдтэ гитлеровскэ Германитай холбоотой байһан оронуудай бага бэшэ туһаламжа үзүүлдэг байһыень СССР хүсэдөөр һанамжадаа абана. Эгээл тиимэ дээрэһээ, эдэ гүрэнүүд хадаа хэһэн гарзануудаа хүсэдөөр бэшэ, харин зарим хубииень тусгаар хэмжээтэйгээр бусааха ёһотой гэжэ Советскэ Союз тоолоно. Нүгөө талаһаа Советскэ Союз болбол Германиин сателлидүүд байһан гүрэнүүдтэ тэдэнэрэй экономическа ажабайдалда газаа талаһаа хамаадалсаха элдэб һэдэлгэнүүдһээ арсаад, гүрэнүүдэй бэеэ даанги байдалда ба национальна заншалда таарахагүй байһан дээрэһээ, эдэ оронуудта табигдадаг тус эрилтэнүүдые ба тус баалалтые буруушаана. Румынитай, Болгаритай эбтээ оролгын тухай хэлсээнүүдэй баталагдаад байһан дары хүсэдөөр тунхаглагдаһан тэдэнэй текстнүүдтэй танилсаад байхада энэниие ойлгон үнэншэхэдэ бэрхэшээлтэй бэшэ. Һүүлэй үедэ советскэ правительствын үүсхэлээр эбтээ оролгын хэлсээнүүд соо тогтоогдоһон условинууд хэдэ хэдэн дахин зөөлэрүүлэгдэһэн байна. Энэ хадаа дайнай һүүлээр экономическэ ба юрэнхы национальна мандан хүгжэлгэдэ тус оронуудай дамжан орохо ябадалынь хүнгэдхэхэ хүсэлөөр тайлбарилагдана. Эдэ оронуудтай хэхэ эб найрамдалай договорнууд тэрэшэлэн энэ үндэһэ һуури дээрэ байгуулагдаһан байха ёһотой.

Германиин сателлидүүдэй фашистска ба хүсэд фашистска болоодүй түхэлтэй оронууд байһан ушарынь дэмы бэшэ. Муссолиниин Итали хэнэйшье мэдэхээр, гитлеровскэ осиин нэгэ хубинь байгаа һэн. Румыни ба Болгари, Венгри ба Финлянди хадаа тэдэниие демократическа оронуудта эсэргүү дайнда татажа оруулһан гитлеровскэ агентнүүдэй гартань ороһоһон байба. Дэлхэйн хоёрдохи дайн хадаа фашизмаар үүсхэглэжэ, фашизмын үй бута сохигдоод байхада дүүрээ һэн. Фашизм ба агресси манай үедэ хоорондоо хагасашагүй холбоотой гэжэ мэдэнэбди. Тиимэ дээрэһээ, фашизмын дахин һэрижэ бодохо ябадалые уридшалан зайлуулха шухала тухай ба Германиин сателлидүүд байһан оронуудта демократическэ үндэһэ һуурииие бэхижүүлхэ тухай конференциин үзэмжэдэ табигдаһан эб найрамдалай бүхы договорнуудта тусгаар хэлэгдэдэг байһаниинь ойлгостой байна. Энээн тушаа гурбан союзна гүрэнүүд,—Великобритани, Америкын Холбоото Штадууд ба Советскэ Союзай хүтэлбэрилэгшэд „нацизм ба фашизмын һүүлшын үлэгдэлнүүдые үгы хэхэ“ шухала байһыень ба дэлхэйн нэгэдэхи дайнай һүүлээр баталагдаһан эб найрамдалай договорнуудһаа удха шанарайнгаа талаар ондоо эб найрамдалай манай үедэ тааараха договорнуудые тогтоохо аргые арадуудта олгохо гэжэ тусгаар тэмдэглэһэн байна. Теэд энэнь ойлгосотой. Тэрэшэлэн сүлөөлэгдэһэн Европа тухай Крымскэ конференци дээрэ абтаһан деклараци соо демократическа учреждениинүүд, тэдэнэрэй өөһэдынь шэлэлгээр тогтоогдоһон байха ёһотой гэжэ хэлэгдэһэниинь баһал ойлгосотой байна. Дэлхэйн хоёрдохи дайниие үүсхэһэн фашизмын һүүлшын үлэгдэлнүүдые үгы хээгүй һаа, бата бэхи амгалан тайбан ба аюулгүй байдалые хангажа болохогүй. Теэд, хэрбээ Испанидахи фашистска гурим байдал тухай асуудалнуудые мүнөө хүртэр эрхилхэ баатай болобошье һаа, Франкын гурим байдалһаа зобожо түлижэ байһан испанска арадта, Гитлер ба Муссолиниин бии болгоһон аад, амгалан тайбанай хэрэгтэ аюултай энэ үлэгдэлые усадхан үгы хэхэ хэрэгтэнь демократическа оронуудай туһалха саг ойртоо. Юушье болоо һаа, амгалан тайбан байдалда дуратай бүхы арадууд манай үедэхи эгээл аюулта агрессор мүн болохо фашизмда эсэргүү тэмсэлые эсэстэнь хүргэхые эринэ.

Энэ конференциин үзэмжэдэ эб найрамдалай табан договорнуудай проектнүүд табигданхай. Эдэ проектнүүд болбол энэ асуудал тушаа элитэ тусхай шиидхэбэритэй зохилдуулан Гадаадын Хэрэгүүдэй Министрнүүдэй Соведээр бэлэдхэгдэһэн байна. Хэнэйшье мэдэхээр, Гадаадын Хэрэгүүдэй Министрнүүдэй Совет үнгэрөөшэ жэлдэ Берлинскэ конференци дээрэ байгуулагдаа һэн. Энэ шиидхэбэри Америкын Холбоото Штадуудай үүсхэлээр абтаһан юм. Советскэ Правительство өөрынгөө талаһаа энэ дурадхалда эгээл эхинһээнь һайнаар хандадаг байгаа. Гэхэтэй хамта, энэ шиидхэбэриие хазагайруулашагүйгөөр ба тодо наринаар гүйсэдхэхэ ябадал хадаа правительствонуудай ёһо тэды уялганууд байха бэшэ, харин тус Соведэй хүдэлмэриин амжалтада шиидхэхы нүхэсэлынь мүн болохо ёһотой гэжэ советскэ правительство саг бүхэндэ тоолодог байба. Томо гүрэнүүд жэжэ бага оронуудта өөрынгөө һанал үзэмжые баагаар абхуулха гэжэ оролдохо ёһогүй гэлсэдэг байһаниинь зүйтэй, теэд баһа, ямар нэгэн томо гүрэндэшье бусад хүсэтэй гүрэнүүд өөһэдынгөө һанал бодомжонуудые баагаар абхуулха гээд байгаа һаа, энэ баһал зүйтэй болохо байна. Бусад арадуудые эзэмдэжэ, дэлхэйн эзэн болохо гэһэн баригдашагүй империалистическэ эрмэлзэлгын ямар ехэ аюултай байһаниинь Германи дээрэһээ жэшээлэн харагдана. Нүгөө талаһаа дайнай үедэшье, тэрэшэлэн дайнай һүүлдэхи үедэшье һайн үрэнүүдые үгэһэн хани барисаанай замые демократическа оронууд мэдэдэг байна. Гадаадын Хэрэгүүдэй Министрнүүдэй Совет хадаа нэгэ гүрэн нүгөөдэ гүрэниие өөрынгөө һанал бодомжонуудаар баалаха тэлыгээр асуудалнуудые шиидхэхын тулада тогтоогдоһон бэшэ, харин хамтын шиидхэбэринүүд ба хэмжээябуулгануудые зохёохын тулада байгуулагдаһан байна. Эб найрамдалай договорнуудай проектнүүдые зохёоһон жэшээ дээрэһээ Гадаадын Хэрэгүүдэй Министрнүүдэй Совет нилээдгүй һайн үрэнүүдые туйлаа гэжэ этигэжэ шадахаар байнабди. Союзна арадуудай үнэн зүйтэй хүсэл бодомжонуудынь эдэ проектнүүд соо хэдышье хүсэд хэмжээгээр харуулагдаагүй байгаашье һаань, бидэнэр тиигэжэ хэлэжэ шадахаар байнабди. Гэхэтэй хамта, антисоветскэ үзэлнүүдтэй ба агуу ехэ гүрэнүүдэй хоорондохи хани барисаае таһалха зорилготой элдэб түрэлэй реакционно элементнүүдэй талаһаа Гадаадын Хэрэгүүдэй Министрнүүдэй Соведэй шиидхэбэриие хазагайруулдаг үсөөн бэшэ ушарнуудые тоонгүй байжа болохогүй. Эдэ господинуудай оролдолгодонь конференци дээрэ табигдаһан эб найрамдалай договорнуудай проектнүүдээр шэнэ сохилто хэгдэнэ. Эб найрамдалай договорнуудай проектые бэлэдхэһэн демократическа оронууд, бүгэдэниитын амгалан тайбан ба арадуудай аюулгүй байдалые бэхижүүлхые эрмэлзэжэ байгаа ехэ ба бага оронуудта таарамжатай байһыень эб найрамдалай договорнуудай проектнүүд соохи дурадхалнуудые хараад үзэхэдэ элитэ болоно.

Конференци хадаа эб найрамдалай договорнуудай бүхы асуудалнуудые дэлгэрэнгыгээр зүбшэн хэлсэхэ аргатай байха. Манай конференци дээрэ 21 гүрэнүүдһээ ерэһэн тэгшэ эрхэтэй делегацинууд байлсана. Эндэ бидэнэрэй хэмнайшье өөрынгөө һанал бодомжые сүлөөтэйгээр хэлэжэ, ямаршье эб найрамдалай договорой али нэгэн хубииень зүбшөөхэ гү, али арсаха байһанаа мэдүүлхэ аргатай байха. Тиимэ, ямаршье һанал бодомжо, хүндэтэйгөөр хүлеэгдэн шагнагдаха ба договорнуудай проектнүүдые эсэслэн хаража үзэхэ ябадалда нилээдгүй ехэ туһатай байха. Иимэ эрхэ эндэ хангагданхай. Германиин сателлидүүд байһаншье бусад гүрэнүүдэй һанал бодомжонууд тэрэшэлэн шагнагдаха байна. Эдэшье гүрэнүүдэй хэлэһэн үгэнүүдтэ ёһото анхаралтайгаар хандахабди гэжэ советскэ делегаци һэжэглэнэгүй. Дайсанай талаһаа гаража, гитлеризмдэ эсэргүү дайнда орожо, арад зоной аша туһада демократическа хубилалтанууд ба социальна реформонуудые хэхэ зам дээрэ ороһон сагһаань эхилэн, Советскэ Союзай эдэ оронуудтай хани барисаа тогтооһон дээрэһээнь би, советскэ делегат хадаа энээн тухай хэлэхэ илангаяа ехэ эрхэтэй байнаб.

Эдэ бүхы ушарнууд хадаа конференциин хүдэлмэридэ амгалан тайбан байдалда дуратай бүхы арадуудай аша туһада бодото амжалта туйлагдаха бэзэ гэжэ найдаха үндэһэ олгоно».

Конференциин делегадууд ба айлшад нүхэр В. М. Молотовой үгые тон анхаралтайгаар шагнаба.

Тэрээнэй һүүлээр австралийска делегат Эватт гэгшэ Министрнүүдэй Соведэй хэһэн хүдэлмэриие дүүрэнээр шалгаха гэһэн удхатай үгэ хэлэбэ. Эватт гэгшэ бүгэдэдэ элирхэйгээр иигэжэ мэдүүлһэн байна: „Энэ конференциин үзэлынь энээнэй урда тээ хэгдэһэн декларацинуудые сахиха ябадалһаа дээрэ байна“. Эватт гэгшэ Министрнүүдэй Соведэй шиидхэбэринүүдтэ бүхыдэнь һэжэг гаргажа, һүүлээрынь тэдэ шиидхэбэринүүдые буруушааһан ушараа бүлэг бүлэгөөрынь хэлэжэ эхилбэ. Тэрэ хадаа юумэ бүхэниие дахин шэнэшэлэн эшлхые,— территориальна проблемэнүүдые шэнжэлэлгые ба экономическа асуудалнуудые зохеолгые дахин шэнээр хаража үзэхые эрибэ. Эватт гэгшэ советскэ газарта итальянска сэрэгүүдэй добтолон ороһон урэһээ тохёолдоһон гарзые зарим хубиинь репараци болгон Советскэ Союзда бусаан түлэхэ тушаа Италитай эб найрамдалай договорой проектын статьяе илангаяа ехээр буруушааба.

Конференциин пленумэй заседани бразильска делегациин түлөөлэгшэ Де-Фонтоура гэгшын үгэ хэлэлгээр дүүрэбэ.

Улан-Удэ городой рабкорнуудай зүблөөн болобо

Энэ оной августын 2-ой үдэр Соведүүдэй 2-дохи байшанай Сталинска зал соо Улан-Удэ городой рабкорнуудай зүблөөн болобо.

Тус зүблөөниие ВКП(б)-гэй городской комитет ба «Бурят-Монгольская Правда» газетын редакци зэрлэһэн байгаа. Зүблөөндэ Улан-Удэ городой ажаүйлэдбэринүүдһээ ба учреждениинүүдһээ хэдэн олон рабкорнууд, ханын газетэнүүдэй редакторнууд ба уряалаар ерэһэн нүхэд хабаадалсаба

Энэ зүблөөниие ВКП(б)-гэй городской комитедэй секретарь нүхэр Цыремпилон нээһэн байна.

«Табанжэлэй түсэб ба хэблэлэй зорилгонууд»—гэһэн асуудалаар «Бурят-Монгольская Правда» газетын харюусалгата редактор нүхэр Неверов элидхэл хэбэ.

Элидхэлэй һүүлээр үгэ хэлэлгэн эхилжэ, хамтадаа 10 хүн үгэ хэлэбэд. Тэдэнэй дунда ВКП(б)-гэй Обкомой хэблэлэй секторые даагша Цибудеев, «Правда» газетын корреспондент Бальбуров, «Буряг-Монгольская Правда» газетын харюусалгата редакторые орлогшо Толстихин, «Бурят-Монголой Үнэн» газетын ажалшадай бэшэгүүдэй таһагые даагша Дугаров, рабкорнууд Беляев (мясокомбинат), Пята (госбанк), Токарев (коммунальна ажахын министерство) ба бусад бии.

Һүүлээрынь Ленинградска эстрадын артистнууд наада харуулба.

Үбгэн патриот Хандажаповай звенодо

Адуу малдаа үбһэ тэжээл элбэг ехээр бэлдэхэ гэһэн патриотическа хүдэлөөн Кударын аймагай „Баян булаг“ гэжэ хүдөө ажалай артелиин членүүдэй дунда үргэнөөр дэлгэрнэ. Тус колхозой 63 наһатай член Б. В. Хандажапов өөрынгөө һамгантай ба 66 наһатай Жамбалов гэгшэд патриодуудтай хамта герасимовскэ звено эмхидхээд, сабшалан хадалангай уһалуури хэжэ, үндэр баян үбһэ ногооной ургаса туйлаһан байгаа. Эдэнэр хадаа аяар 540 гектар сабшалан 2—3 дахин уһалһан байха юм.

Энэ звеногойхид хүршэ һуудаг Сталинай нэрэмжэтэ колхозой звеногойхидтой социалистическэ мүрысөөндэ оролсоһон байгаа. Мүнөө эдэнэр абаһан уялгануудаа үлүүлэн дүүргэжэ, социалистическэ мүрысөөндэ илажа гараба. Үндэр баян ургасыень эндэхи колхознигууд угаа хүхюунээр хуряажа байха юм.

Е. Казбар.

Үбһэ хуряалгые удаарuулжа байна

Үбһэ хуряалга болон силос дараха энэ шиидхэхы үдэрнүүдтэ Зэдын аймагай Зэдын сомоной „Пятилетка“ гэжэ хүдөө ажалай артелиин членүүд (түрүүлэгшэнь нүхэр Кожевников) үндэр темптэйгээр ажаллажа, энэ хүдэлмэридэ эрид хубилалта хээгүй байха юм.

Тус колхоз үбһэ хуряалгын түсэбые һүүлэй мэдээгээр оройдоо 20 процент дүүргээд байна.

Мүн Фрунзын нэрэмжэтэ колхоз (түрүүлэгшэнь нүхэр Гомбоев, партийна эхин организациин секретарь нүхэр Попов) үбһэ хуряалгада ороһоор бүхэли һара болоо. Теэд, үбһэ хуряалгын түсэбые миил 29 процент дүүргээд байна.

Эдэ колхозуудай хүтэлбэрилэгшэд үбһэ хуряалга дээрэхи ажалые зүбөөр эмхидхэхэ ябадалда шухала анхаралаа табинагүй. Мүн агитационно-ойлгууламжын хүдэлмэри хангалтагүйгөөр ябуулагдана.

Тиимэһээ таряа хуряалгын эхилтэр үлэһэн хэды хоног соо дээрэ дурсагдаһан колхозууд үбһэ хуряалгые түргэдхэхын түлөө эрид хатуу хэмжээ абаха ёһотой.

Д. Мункуев.

Гектар бүриһөө 20 центнер үбһэ хуряахань

Заиграйн аймагай Усть-Курбын сельсоведэй «Майн I» колхозой луговод 55 наһатай Семен Яковлевич Шурыгинай үнэн сэхээр ажаллаһанай ашаар, энэ колхозойхид герасимовска звеногой участок дээрэһээ гектар бүриин 20—20 центнер үбһэ хуряажа байна.

Үбһэ хуряалгаар гээгдэнги колхоз

Байкало-Кударын аймагай „Красный пахарь“ гэжэ хүдөө ажалай артель 300 гектар үбһэ сабшаха ба 100 тонно силос дараха түсэбтэй байһанаа, августын 1-эй мэдээгээр 120 гектар үбһэ сабшаад, 20 тонно силос дараба.

Энэ колхозой олонхи членүүд үбһэнэй хүдэлмэридэ орой гараһаа гадна, бүхэли үдэр соогоо хүдэлмэрилэнгүй наранай эртэ байхада бусажа ерэдэг заншалтай. Үбһэ хуряалгын үедэ үхибүүдэй ясли нээгдэхэ байһан аад, тэрэнь мүнөө хүртэр нээгдээгүй байха юм. Теэд, тус колхозой правлениин түрүүлэгшэ нүхэр Прутова гэгшэ үхибүүдэй ясли саг болзор соонь нээхэ бүхы аргатай байбашье һаа, энэ аргаболомжоёо хэрэглэжэ шадаагүй байһаар.

Тиимэһээ аяар 20 гаран эмэгтэй колхознигууд үбһэ хуряалга ба силос даралгын хүдэлмэридэ хабаадалсангүй гэртээ һуужа байха юм.

Үбһэшэдэй дунда социалистическэ мүрысөөн үргэнөөр эрхилэгдэнэгүй. Үбһэ хуряалга дээрэ эрхимээр хүдэлмэрилһэн түрүүшүүлдэ үгтэхэ түлбэринүүд энэ колхоздо бэелүүлэгдэнэгүй. Тэрээнһээ гадна, энэ асуудалаар үгтэһэн парти ба правительствын заабаринууд үргэн ниитэ колхознигуудта һайнаар ойлгуулагдаагүй байха юм. Тиимэһээ үндэр бүтээсэ туйладаг хүнүүд тон үсөөн тэды үзэгдэнэ.

Г. БАДМАЕВ.

Түрүү бригадада

Мухаршэбэрэй аймагай Суулгын сомоной Ленинэй нэрэмжэтэ колхозой хоёрдохи бригада (бригадирынь нүхэр Д. Дармаев) үбһэ хуряалгын хүдэлмэриие энэ жэлдэ эмхитэйгээр ябуулна.

Тус бригадын колхознигууд сабшагдаһан үбһөө газар дээрэнь удаан хэбтүүлэнгүйгөөр хуряажа ябана.

Үбһэ хуряалгада ороһон звенонууд өөһэд хоорондоо социалистическэ мүрысөө дэлгэрүүлжэ, 17 хоног соо хүдэлмэрилхэ зуураа, абаһан уялгануудаа арюунаар дүүргэжэ байха юм. Жэшээлхэдэ, залуу машинистнууд нүхэд Нима Жалсанов, Бата Галсанов ба хажуурщад нүхэд Д. О. Доржиев, Г. Цыдыпов гэгшэд үбһэ сабшалга дээрэ ажалай үндэр бүтээсын үлгэр жэшээ харуулнад.

Энэ бригадын членүүд үбһэ хуряалгын хүдэлмэриие богонихон болзор соо дүүргэхэ тушаа онсо анхаралаа табижа ябанад.

Ж. Цыбанов.

Колхозуудта туһална

Байкало-Кударын аймагай колхозуудаар үбһэ сабшалга үндэр темптэйгээр ябана. Үбһэ хуряалгада ябаһан бригада ба звенонуудай дунда үндэр бүтээсэ туйлажа, үбһэ ехээр хуряаха гэһэн мүрысөөн үргэнөөр дэлгэрэнхэй.

Һаяхан, аймагай центртэхи албахаагшад ба хүдэлмэришэдэй суглаан болобо. Энэ суглаан дээрэ үбһэ хуряалгын ябаса тухай асуудал зүбшэн хэлсээд, колхозуудта гаража туһалха гэжэ шиидэбэд. Мүнөө 200 гаран хүн үбһэ хуряалга дээрэ хүдэлмэрилжэ байнад.

Б. ДЫМБРЫЛОВ.

Эрхим адуушан

Мухаршэбэрэй аймагай Суулгын сомоной Ленинэй нэрэмжэтэ колхозой адуушан Будажап Жанаев гэгшэ олон жэлэй турша соо адуу һүрэг үсхэбэрилдэг ехэ хэн дүй дүршэлтэй болобо.

Адуу моридой харууһые зүбөөр эмхидхэжэ, зоотехникын ба ветеринарийн эрилтэнүүдые саг соонь бэелүүлдэг байһанай ашаар, нүхэр Жанаев нилээдгүй амжалтануудые туйлаһаа байна.

Нүхэр Жанаев адуун һүрэгөө тобир тарган байлгахые хүсэжэ, бэлшээриин газарые зүбөөр хэрэглэнэ. Адуу моридоо 3—4 дахин уһалдаг, үдэрэй халуунда ой тайга зубшуулан һэрюун газарта бэлшээнэ.

Кварталайнгаа түсэб үлүүлэн дүүргэе

Бурмонкоопсоюзай системын Кяхта городтохи сай уулгын газар болбол мүнгэнэй эрьесын талаар һара бүриингөө программые хододоо үлүүлэн дүүргэнэ. Жэшээлхэдэ, хоердохи кварталайгаа түсэбые 206 процент дүүргэбэ. Гадна, Н-Селенгинск тосхондо байгаа сай уулгын газар баһал үнгэрһэн хоердохи квартал соо түсэбөө 118 процент дүүргэһэн байна.

ПАРТИЙНА АЖАБАЙДАЛ

Городской партийна активай суглаанһаа

Улан-Удын городской партийна активай суглаан һаяхан болобо. «1946 оной түрүүшын хахадта ажаүйлэдбэриин, транспортын ба хэлхеэ холбооной предприятинуудай хүдэлмэриин дүн тухай» асуудалаар ВКП(б)-гэй Горкомой секретарь нүхэр М. З. Брауде элидхэл хэбэ.

—Арадуудай агууехэ вождь нүхэр И. В. Сталинай энэ оной февралиин 9-дэ Москва городой Сталинска һунгуулиин округой һунгагшадай һунгуулиин урда тээхи суглаан дээрэ хэлэһэн түүхэтэ үгэ мүнөө СССР-эй арадай ажахые һэргээн бодхоохо ба хүгжөөхэ табанжэлэй түсэбэй хуули болобо. Энэ түүхэтэ хуули ба үгэ соо табигдаһан программые гансахан дүүргэхэ бэшэ, харин холо үлүүлэн дүүргэхэ нэгэн хүсэлэнтэйгөөр бүхы советскэ арад хүдэлмэрилжэ байна. Сталинска табанжэлэй хүндэлэлдэ дэлгэрһэн социалистическэ мүрысөөн бүхы орон соомнай үдэр ерэхэ тудам улам хүсэтэйгөөр дэлгэрнэ.

Улан-Удэ городой ажаүйлэдбэриин олонхи предприятинуудай коллективүүд мүрысөөнэй ашаар хахад жэлэйнгээ түсэбые валова продукци гаргаха талаар 105,2 процент дүүргээ. Тэрэ тоодо союзно-федеративна мэдэлэй предприятинууд—104,2 процент, нютагай ажаүйлэдбэриин предприятинууд—109,9 процент ба олзоборилгын болон инвалидуудай кооперацинууд—108,7 процент дүүргэһэн байгаа. Город соохи 38 предприятинуудһаа 7-ниинь хахад жэлэйнгээ түсэбые дүүргэжэ шадаагүй байна,—гэжэ элидхэлшэ нүхэр М. Брауде хэлэбэ.

Городой ажаүйлэдбэриин предприятинууд хадаа 1940 онтой сасуулбал үнгэрэгшэ эхин хахад жэлэйнгээ түсэбые валова продукци гаргаха талаар 98,5 процент дүүргэһэн байна. Модоной заводой, Заводской районой промбыткомбинадай, шинэ заһабарилгын заводой болон электромеханическа мастерскойнуудай коллективүүдэй тон муугаар хүдэлмэрилһэн дээрэһээ, нютагай ажаүйлэдбэриин предприятинууд недондо жэлэйхитэй сасуулбал продукци гаргалгые бага болгоһон байна. Олонхи предприятинуудай директорнууд бүтээн гаргадаг продукциингаа шанарые һайжаруулха ба гүрэнэй зүгһөө абаһан мүнгэн зөөрэ гамтайгаар гаргашалха тушаа ямаршье һаналаа табидаггүй байха юм.

Городой олонхи предприятинууд энэ хахад жэлэй туршада бүтээн гаргаха продукцинуудаа ассортиментын талаар холо дүүргэжэ шадаагүй байгаа. Жэшээлхэдэ, Главлесомеханизациин завод 10 зүйлэй юумэ гаргаха байһанаа, энэ туршада оройдоо гурбан зүйлынь гаргаба. Заводской районой Промкомбинат гансахан сабхи оёод, модо дархалалгын ба нааданхай хэхэ цехүүдээ хүдэлмэрилүүлээгүй байшоо. «Кооператор-комсомолец» гэжэ олзоборилгын артель 11 зүйлэй юумэ хэхэ байһанаа, оройдоо хоерынь хэнэ. Союзна мэдэлэй предприятинууд үргэн хэрэглэлэй эд товар гаргаха түсэбөө баһал хангалтагүйгөөр дүүргэнэ. Эдэ предприятинууд хадаа хахад жэлэйнгээ түсэбые 85,3 процент дүүргэһэн байна. Паровоз бүтээлгын завод 63 процент, гүрэнэй завод 67 процент дүүргэжэ, ажалшан арадта шухала хэрэгтэй болохо үргэн хэрэглэлэй эд бараа гаргаха түсэбөө дүүргээгүй байха юм. Шэл амһарта элбэг ехээр хэхэ байһан шэлэй заводой муугаар хүдэлмэрилһэн дээрэ, городто ба районуудта энэ зүйлэй эд бараан тон хомор байна.

Олонхи ажаүйлэдбэриин предприятинуудай партийна организацинууд социалистическэ мүрысөөе үргэнөөр дэлгэрүүлхэ тушаа бодото хэмжээ-ябуулганuудые абадаггүй байһан зандаа. Гүрэнэй заводой партийна организаци мүрысөөнэй ябасые саг дары шалгажа, түрүү стахановецуудые харуулнагүй. Мүн эдэнэрые хүндэлэлэй доскада бэшэдэггүй байшоо. Тус заводой парткомой секретарь нүхэр Сергеев ба завкомой түрүүлэгшэ нүхэр Свиридов гэгшэд цехүүдээр ябажа, мүрысөөе дэлгэрүүлхэ тушаа хангалтагүйгөөр хүдэлмэрилнэд. Главлесомеханизациин заводой партийна организаци (секретаринь нүхэр Сафронов) социалистическэ мүрысөөе хүдэлбэрилхэһөө байтагай, завод соомнай хэды хүн мүрысэнэб гэжэ мэдэхэгүй байдаг юм. Тэрэшэлэн паровозо-бүтээлгын заводой ба сэмбэ нэхэхэ фабрикын коллективүүдээр социалистическэ мүрысөөн һулаар дэлгэрүүлэгдэнэ.

«Кооператор-комсомолец» гэжэ олзоборилгын артелиин түрүүлэгшэ нүхэр Баранов, пивэ нэрэдэг заводой директор байһан нүхэр Итин болон бусад худал хуурмаг мэдээ үгэжэ, гүрэн түрые мэхэлхэ гэһэн бузар муухай ябадалнуудые гаргаһан байгаа. Нүхэр Баранов болбол аяар 86 мянган түхэригэй эд бараа гаргаабди гэжэ худал хуурмаг мэдээ үгэбэ. Теэд, эдэ нюурнууд хадаа хуулиин хатуу хэмжээндэ оруулагдаха байна. Тиимэһээ иимэ ябадалые гаргаха хэрэгтэй саашадаа партийна организацинууд бүхэн эрид шангаар тэмсэхэ үүргэтэй. Түбхын түрүүндэ, бэе-бэеэ шүүмжэлэлсэжэ, өөһэдынгөө хүдэлмэридэхи дутуу дунда зүйлнүүдые элирүүлхэ зуураа, энэ хэрэгтэ гэмтэй нюурнуудые хатуу шангаар хэһээхэ угаа шухала болоно.

Арад зоной ажабайдалые һайжаруулха зорилготойгоор гэр байрануудые шэнээр бариха түсэб олонхи предприятинуудаар хангалтагүйгөөр дүүргэгдэнэ. Үнгэрэгшэ хахад жэлэй туршада гэр байра шэнээр бариха түсэбөө гүрэнэй завод, «Бурмонголстрой» трест хоёр дүүргэжэ шадаа. Мяханай комбинат гэр байра шэнээр бариха түсэбөө 7 процент, рыбтрест оройдоо 6 процент дүүргэһэн байна. Шэлэй заводой хүтэлбэрилэгшэд энэ шухала хүдэлмэриие мүнөө хүртэр эхилээдүй байһаар гэжэ элидхэлшэ тэмдэглэбэ.

Нүхэр М. З. Браудын элидхэл тушаа 8 хүн үгэ хэлэбэ. Тэрэ тоодо Байкало-Сэлэнгын пароходствын начальник нүхэр Горбачев, ВКП(б)-гэй Пригороднэ райкомой секретарь нүхэр Козель, мебельнэ фабрикын директор нүхэр Букарев, БМАССР-эй Министрнүүдэй Соведэй түрүүлэгшын орлогшо нүхэр Быстров, нютагай ажаүйлэдбэриин Министрые орлогшо нүхэр Пивоваров, БМАССР-эй Юстициин Министр нүхэр Д. Мункоев болон бусад болоно.

Партийна активай суглаан болбол зүбшэн хэлсэһэн асуудал тушаагаа дэлгэрэнгы хэмжээ-ябуулгануудые хараалһан шиидхэбэри нэгэн дуугаар баталжа абабад.

491,6 мянган түхэригтэ хүдөө ажахын машинанууд эльгээгдэбэ

Республиканска «сельхозснабай» конторо энэ жэлдэ хараалагдаһан түсэбэй ёһоор колхозууд ба МТС-үүдтэ 110 мянган түхэригтэ хүдөө ажахын машинануудые ба 502 мянган түхэригтэ элдэб машинануудай запасной частьнуудые эльгээхэ байгаа. Тиигээд мүнөө тус конторо колхозуудта 491,6 мянган түхэригтэ хүдөө ажахын машинануудые ба 859,4 мянган түхэригтэ запасной частьнуудые эльгээгээд байна.

Халтар хара үнэгэлэй фермэ

Бурмонкоопсоюз болбол Яруунын аймагта энэ жэлдэ эмхидхэгдэхээ байһан ондаторна ажахын дэргэдэ туулайн ба халтар хара үнэгэнэй фермэнүүдые шэнээр эмхидхэхэ байна. Энэ фермэнүүдтэ хүдэлмэрилхөөр Якутска АССР-һээ ан үсхэбэрилхэ хэрэгтэ мэргэжэһэн 2 мэргэжэлтэд ерэхэ байна.

Эрхим һаалишад

Бичурын аймагай Сталинай нэрэмжэтэ колхозой һаалишан нүхэр Капиталина Ткачева, Варвара Афанасьева, Василиса Григорьева гэгшэд колхоз соогоо эрхим һаалишад гэжэ тоологдоно.

Эдэнэр үдэр бүри 7—8 литр һү үнеэн бүриһөө һаана. Тэрэнэй ашаар тус колхоз һү тушааха гүрэнэйнгөө түсэб саг болзор соонь үлүүлэн дүүргэһэн байха юм.

А. ЮМСУНОВ.

200 хүнэй һууритай клуб

Сэлэнгын МТС 200 хүнэй һууритай клуб барихаар хараалаад, мүнөө клубайнгаа модо ба бусад материалнуудые бэлэдхэжэ дүүргэхэ болоо.

Мүн тэрэшэлэн кирписын завод эндэ баригдажа эхилбэ.

Малай үүлтэрые шэнжэлхэ экспедици

БМАССР-эй малажалай Министерство болбол республикын колхозуудта үүлтэртэ малай хэрэгые һайжаруулха талаар хэмжээ-ябуулганuудые зохеохо ба адуу малые метизацилгын байдалые шалгахын тула Сэлэнгын ба Зэдын аймагуудта экспедици гаргахань. Экспедици хадаа августын 10-һаа сентябриин 20 хүртэр хүдэлмэрилхэ байна. Тус экспедицидэ 6 мэргэжэлтэд гараха юм.

Жэмэстэ модонуудай питомник

Буркоопинсоюзай системын „Байкал“ гэжэ олзоборилгын артель болбол жэмэстэ модо уудай питомнигуудые һуулгажа, энээниие үргэдхэхэ хэмжээ ябуулгануудые эрхилжэ байна. Эдэнэр яблони болон бусад жэмэстэ модонуудые тарижа тэрэниие нютагай эрхэ байдалда тааруулан үрэжүүлхэ юм.

Колхозой эрхим хонишод

Заиграйн аймагай Орджоникидзын нэрэмжэтэ колхозой хонинай товарна фермэ (даагшань нүхэр К. Вильмов) энэ жэлэй турша соо эрхим һайнаар хүдэлмэрилжэ гараа. Түл абалгада намар байхаһаа хойшо бэлэдхэжэ, тэрэнээ хоролтогүйгөөр абаһан байна. Тиигэжэ хонишон Лаврен Макарович Спиридонов гэгшэ табанжэл соо таһалгаряагүй хүдэлмэрилхэ зуураа, нэгэшье түл гарза гайда оруулаагүй. Энэ жэлдэ 163 эхэ хонинһоо 197 толгой түл абажа шадаа.

Мүн тэрэшэлэн хонишон Иван Иванович Соболев ехэхэн оролдосотойгоор хүдэлмэрилнэ. Энэ жэлдэ 168 эхэ хонинһоо 177 толгой хурьга абажа хоролтогүйгөөр тэнжээбэ. Хонишон В. Соболев энэ ажал дээрэ 16-дахи жэлээ хүдэлмэрилжэ байна. Эдэнэрэй ж... даг хонид шадал шэнээгээр ю... доо һайн байдаг юм. Эдэ хони... даажа байһан хонидойнгоо хой... һоо саг үргэлжэ эрхимээр хар... һалдаг ба һайн бэлшээридэ гар... жа адуулдаг дээрэһээ иимэ... жалтые туйлажа шадаа.

Тэрээнһээ гадна хонишод үн... рэгшэ үбэлэй туршада 150 це... нер үбһэ тэжээл арбилжа ш... Мүнөө тэдэнэр эртээнһээ эхи... 5 центнер набшаһа мүшэр га... зэргын тэжээл бэлэдхээд байна.

Тэдэнэр энэ туйлаһан амжа... таяа улам арбидхажа, сааша... үшөө һайнаар хүдэлмэрилхэ ү... га абаһан байна.

Ц. ЦЫРЕМПИЛОВ.

Һү тушаалгые хурдадхаха шухала

Мухаршэбэрэй аймагай Суулгын сомоной Сталинай нэрэмжэтэ колхоз (түрүүлэгшэнь нүхэр Ирдынеев) болбол ноохо, үндэгэ тушааха түсэбөө-100 процент, брынзэ тушааха түсэбөө-150 процент дүүргэһэн байна. Гэбэшье, тус колхоз болбол һү тушаалгаяа оройдоо 35 процент дүүргэһэн байха юм.

Иимэ гээгдэлгэ хадаа, үнеэдэй харууһалга ба һү һаал... муугаар эмхидхэһэнэй болон ... шухала гүрэнэй хэрэгтэ хар... салгагүйгөөр хандаһанайнь ... мүн болоно.

Тус колхозой хүтэлбэрилэгш... ойрын үдэрнүүдтэ гүрэндэ һү т... шааха хүдэлмэридөө эрид хуб... лалта хэхэ ёһотой.

М. НИМАЕВ.

Урьһаламжые түргөөр оруулха

Манай республикын колхознигууд правительствын гаргаһан гүрэнэй урьһаламжые айхабтар ехэ эдибхи хэшээлтэйгээр угтажа, 10 миллион түхэригтэ бэшүүлһэн байха юм. Теэд тэрээнэйнгээ 7 миллион түхэригынь гар дээрэ оруулаа һэн.

СССР-эй арадай ажахые һэргээн бодхоохо ба хүгжөөхэ табанжэлэй түсэбые финансировалхын түлөө республикын колхознигуудай өөрынгөө зөөриие үгэлсэһэниинь эли.

Энэ патриотическа дэбжэлтые үүсхэһэн Иволгын, Хориин, Закаменай, Сэлэнгын, Ахын аймагуудай колхознигууд бэшүүлһэн урьһаламжынгаа мүнгые хүсэд дүүрэн оруулхаһаа гадна, мүнөө дээрэнь дахин облигаци бэшүүлжэ, мүнгыень гар дээрэ оруулна. Жэшээлхэдэ, Сэлэнгын аймагай колхознигууд 15000 түхэригтэ, Закаменай аймаг 19000 түхэригтэ бэшүүлээд гар дээрэ оруулба.

Мүн Бичурын аймаг бэшүүлһэн урьһаламжаяа тушаажа дүүргэхэеэ байна. 850000 түхэригтэ бэшүүлһэн тус аймгайхид 790 мянган түхэригынь оруулаад байна. Тус аймагай олонхи колхознигууд бэшүүлһэн урьһаламжынгаа мүнгэ түлэбэ. Энэ аймагай Бичурын сомоной «Ленинский путь», «Безбожник» ба «Красное знамя» колхозуудай членүүд 97.000 түхэригтэ бэшүүлһэн тэрээнээ дууһыень оруулжа, гар... облигацияа абаба.

Хэжэнгын аймагай колхознигууд бэшүүлһэн урьһаламжынгаа 82 процент, Курумканай аймаг 88 процент, Ториин аймаг 87 процент гар дээрэ оруулһан байна.

Бэшүүлһэн урьһаламжын мүнгые суглуулха темпээр манай республика РСФСР доторо 18-дахи һуури эзэлбэ (87-һоо). Теэд Тарбагатайн, Заиграйн, Кабанскын ба бусад аймагуудай энэ хэрэгтэ анхаралаа та... бидаг һаань манай показатель үш... шье дээрэ байха байгаа. Эдэ аймагуудай дунда советскэ, партийна организацинууд ямаршье олониитын хүдэлмэри ябуулнагүй. Тэрээн дээ... рэһээ бүхы республика гэдэргээ т... тагдажа байна.

Дээрэ дурсагдаһан аймагуудай партийна организацинууд ба финансова таһагууд түрүү ябаһан Сэлэнгын, Закаменай аймагуудай патриотическа дэбжэлтые халан абажа энэ шухала хэрэгые ойрын саг... гүйсэдхэхэ ёһотой байна.

Н. СПИЦЫН

Түмэрзамайхидай үдэртэ Бэбушкин городой залуушууд

Түмэрзамайхидай Үдэрые Бабушкин городой залуушуул спортивна бэлэдхэлээр угтаба. Волейболоор наадалгын 5 команда эмхидхэгдээд, эдэ командануүд наадалгын мүрысөөндэ гарабад.

Түмэрзамайхидай залуушуулай футбольно команда хадаа Кабанскын аймагай центртэхи футболистнуудые уриба. Б... һа городой залуушуул болбол стадионоо ... һайханаар шэмэглэн, п... к...т, ... зунг болон вождьнуудай портретүүдые дэлгээбэд.

Һуралсалай жэлдэ бэлэдхэлгүй

1946—1947 онуудай һуралсалай шэнэ жэлэй эхилтэр тостой хоног үлөө, гэбэшье Кяхтын аймаг (гэгээрэлэй таһагые даагша нүхэр Шполяков) болбол мүнөө хүртэр ямаршье бэлэдхэлгүй байна гэхэдэ болоно.

Энэ аймаг болбол үнгэрэгшэ жэлдэ тон муу бэлэдхэлтэйгээр һургуулинуудтаа хэшээл эхилһэн ба бүгэдэниитын уялгата һуралсал тухай хуулиие бэелүүлээгүйн шалтагаанаар 1647 хүн һургуулида һуралсажа шадаагүй байһан юм.

Теэд, үнгэрэгшэ жэлэйнгээ алдууе энэ жэлдэ заһажа, шэнэ һуралсалай жэлдэ эрхим һайнаар бэлэдхэхэ юм гэжэ һанаһан—тэрэ үгы.

Энэ аймаг болбол 18 һургуули заһабарилха ёһотой байһан аад, мүнөө нэгэшье һургуули заһабарилаагүй. Һургуулинуудта түлеэ бэлэдхэхэ, илангаяа зөөхэ хүдэлмэри тон хангалтагүй ябуулагдажа байна.

Һургуулида орохо үхибүүдые гутал хубсаһаар хангаха ябадал эмхидхэгдээгүй. Энэ талаар аймагай промкомбинат туйлай муу хүдэлмэрилнэ. Оёһон хубсаһанайнь шанар абаха тапаггүй муу аад, хүшэхүрэшэгүй үндэр үнэ сэнтэй.

Аймаг дотор баригдаһан хуушан учебнигүүдые худалдан абаха түсэб дүүргэгдээгүй.

Ойрын үдэрнүүдтэ эрид хубилалта хээгүй хадань һуралсалай шэнэ жэлдэ бэлэдхэл таһалдаха гэжэ байна.

П. Зандинов.

ПРОПАГАНДИСТНУУД БА АГИТАТОРНУУДТА ТУҺАЛАМЖА

Шэнэ Сталинска табанжэлэй гол экономическа зорилгонууд

Манай хүсэн түгэлдэр Советскэ Союз болбол Эсэгэ ороноо хамгаалгын Агууехэ дайн сэрэгые илалтатайгаар дүүргээд, өөрынгөө түүхэтэ хүгжэлтын шэнэ зам дээрэ этигэл зоригтойгоор оробо. «Мүнөө үедэ советскэ арадай үмэнэ дайлан абаһан позицинуудаа батадхан абаха, саашадаа ажахын шэнэ дэбжэлтэ тээшэ урагшаа дабшаха гэһэн зорилго байна»,—гэжэ нүхэр Сталин зааһан юм.

СССР-эй Верховно Соведээр баталагдан абтаһан ба бүхы советскэ арадай зүрхэн дээрээ баясхалантайгаар хүлеэн абаһан шэнэ дүрбэдүгээр Сталинска табанжэлэй түсэбэй гол зорилгонууд айхабтар ехэ, харюусалгатай ба хүндэтэй солотой байна. Энэ табанжэл соо дайсанай эзэмдэһэн газар нютагуудтахи һандаргагдаһан, таһалдаһан ажахые һэргээн бодхоохо, СССР-эй арадай ажахые саашадань хүгжөөн дэбжүүлхэ, советскэ арад зоной материально-тэнюун һуудал байдалые түбхин һайн болгохо, Советскэ гүрэн түрын сэрэгэй-экономическа хүсэн шадалые улам бүри бата бэхи болгохо арюун нангин үүргэтэй байнабди.

Арадай ажахын саашадаа һалбаран хүгжэхэ ябадал болбол гүрэнэй түсэб табижа ажаллаха үндэһэн дээрэ бэелэхэ ушартай, юундэб гэхэдэ тиимэ түсэб гээшэ СССР дотор экономическа хүгжэлтын законой хүсэтэй байнабшуу.

Шэнэ табанжэлэй гол зорилгонь юум бэ гэхэдэ, дайсанай һандаргаһан бүхы районуудтахи ажахы ба соел культурые һэргээн бодхоохо ба манай бүхы ажахые дайнай урда тээхи хэмжээдэнь хүргэжэ, тэрээниие үлүү ехээр хүгжүүлхэ гэһэн байна гээшэ.

1946 оной февралиин 9-дэ Москва городой Сталинска һунгуулиин округой һунгагшаадай урда хэһэн түүхэтэ үгэ соогоо нүхэр Сталин иигэжэ хэлэһэн юм:

«Манай илалта болбол, түбхын түрүүндэ, манай советскэ олониитын байгуулалта илаа, советскэ олониитын байгуулалтада хадаа дайнай гал соо шалгалтаяа амжалтатайгаар барижа гараад, өөрынгөө гүйсэд бүхэ голтой байһаниие баримталан харуулаа гэһэн удхатай...»

Саашадаа:

«Манай илалта хадаа, хоердохеор, манай советскэ гүрэнэй байгуулалта илаа, манай олонациональна советскэ гүрэн дайнай бүхы шалгалтануудые дабажа гараад, бүхэ голтой байһанаа баримталан харуулаа гэһэн удхатай».

Мүн саашадаа:

«Манай илалта хадаа, гурбадахяар, советскэ зэбсэгтэ хүсэнүүд илаа, манай Улаан Арми илаа, Улаан Арми хадаа дайнай бүхы хохидол зүдэрэлнүүдые героическаар дабажа гараад, манай дайсадай арминуудые эрид шууд бута сохижо дайнһаа илагша болон гаража ерэбэ гэһэн удхатай..»

Саашань нүхэр Сталин хэлэхэдээ, энэ түүхэтэ илалтые туйлаха ябадалые орон уласаа эдибхитэй обороно уридшалан бэлэдхээгүйгөөр хэжэ болохогүй тухай, мүн энэ бэлэдхэлые богонихон болзор соо, ямар нэгэн гурба—дүрбэн жэл соо хэжэ дүүргэхэ гэжэ һанахань баһал эндүүтэй байха тухай зааһан байна.

Манай орон болбол бэеэ эдибхитэйгээр хамгаалха ябадалда унаһан малгайгаа абангүйгөөр ороһон байха юм. Ехэнхидээ газар тарялангай манай орониие хүсэн түгэс индустриальна орон болгохо, гээгдэнги жэжэхэн бутархай ажахытай байһан оронһоо түрүү зэргын орон болгохын нэгэн зорилгоор үргэн уужам, үнэр баян Советскэ орон дотор ажалай баатаршуулай алха дүшэ алтан шэрээдэһээр сасаржа, булаг ехэ булад шэрэм урадан шудхаража, далай ехэ нефть дэлбэрэн сэсэржэ, тала майлын тарялан хадалан долгилон эбхэрэбэ. Энэ агууехэ ажалай амисхал советскэ ороной бүхы уудам сээжэ дотор 13 жэл шахуу бусалһан байха дм.

Манай ороние бата бэхи болгохо, манай ороние технико-экономическа талаар капиталистическэ орнуудһаа хабаагүй, бэеэ хүсэд даанхай орон болгохо, манай ороной сэрэгэй экономическа хүсэн шадалые улам уламаар хатуу шанга болгохын түлөө тэмсэлдэ түрүүшын гурбан Сталинска табанжэлнүүд шиидхэхы үүргэ дүүргэһэниинь лабтай. Энэ саг болбол 1928 онһоо хойшо эхилһэн юм. Тэрэ хүртэр дэлхэйн түрүүшын дайн ба гражданска дайн дотор һандаргагдаһан ажахыгаа һэргээн бодхоожо байһан байгаабди.

Дээрэ хэлэгдэһэн айхабтар ехэ зорилгонуудые гүйсэдхэхэ хэрэгтэ Бүхэсоюзна коммунистическэ (большевигүүдэй) партиин XVIII съездын шиидхэбэринүүд гол шухала һуури эзэлһэн бэлэй.

ВКП(б)-гэй XVIII съезд дээрэ баталан абтаһан гурбадахи Сталинска табанжэлэй түсэб хадаа СССР-эй сэрэгэй-экономическа хүсэ шадалые уламаар батажуулха ябадалда сүм шэглүүлэгдэжэ СССР-эй гол экономическа зорилгые тодо һонороор табиһан байгаа.

Нүхэр Сталин болбол XVIII Съезд дээрэ хэлэһэн өөрынгөө элидхэл соо хэлэхэдээ, СССР хадаа үйлэдбэриин оньһон техникын талаар ба манай ажаүйлэдбэриин хурдабшалал темпын талаар ехэнүүд капиталистическэ оронуудые хүсэһэн ба ахиһан байна гээ һэн. Гэбэшье, «бидэнэр экономическа талаар, тайлбарилан хэлэхэдэ, нэгэ амин хүндэ ажаүйлэдбэриин бүтээсын хэмжээнэй талаар үшөөл мүнөө хүртэр гээгдэжэ ябанабди» гэжэ зааһан байгаа гээшэ һэн. Энээниие ондоогоор тодорхойлон хэлэхэдэ иимэ байна:

1938 ондо бидэнэр 15 миллион тонно шэрэм гаргаһан байгаабди, тиихэдэ Англи 7 миллион тонно гаргаа. 29 миллион тонно булад хадамнай, Англи 10.8 миллион тонно гаргаа. 39 миллиард киловатт-час электроэнерги гаргахадамнай Англи 18 миллиард киловатт-час гаргаа юм. Иигээд хараад үзэхэдэ нэгэн гол капиталистическэ орон болохо Англиһаа 1938 ондо бидэнэр хабаагүй ехэ юумэ гаргадаг байһан байнабди. Хэды тиигэбэшье тэрэ үедэ СССР-эй хүн зоной тоо 170 миллион байхадань Англида—46 миллион хүн байһан байна. Тиимэ болохолоороо нэгэ амин хүндэ:

Шэрэм хадаа СССР-тэ—87 кгр.
Англида—145 кгр.
Булад хадаа СССР-тэ—107 кгр.
Англида—226 кгр.
Элекртроэнерги СССР-тэ 223 квч.
Англида—620 квч.

хүртэхэ жэшээтэй болоно. Нүхэр Сталинай хэлэһэнэй ёһоор, «нэгэ амин хүндэ ажаүйлэдбэриин продукциин ехээр хүртэхэ тудам, ороной экономическа хүсэн шадал ехэ байха болоно».

Зүгөөр, капиталистическэ оронуудта, нэгэ амин хүндэ ажаүйлэдбэриин продукци ехээр хүртэдэгшье мүртөө, энэнь ажалшан арад зоной хэрэглэмжэдэ ородоггүй юм. Юундэб гэхэдэ, тэндэ үйлэдбэриин зэбсэг хэрэгсэлнүүд сүм үмсын капиталда хабаатай байдаг. Тиигэжэ хүдэлмэришэн анги ба ажалшан зон өөһэдынгөө улаан гараар ба хара хүлһөөр бүтээһэн эд зүйлөө эдлэлэдэггүй, хохидодог байна гэһэниие мартаха хэрэггүй. Манай орон дотор тиимэ бэшэ, Манай орон дотор үйлэдбэриин зэбсэг хэрэгсэлнүүд сүм хүдэлмэришэн ангиин, ажалшан арадай гарта байна. Тиихэлээрээ тэдэнэрэй бүтээһэн эд зүйлнүүд сүм өөһэдынь эдлэлдэ хэрэглэгдэнэ. Гэбэшье, энэнь үшөөл ехэхэн дутуу байгаа.

Тиимэ ушарһаа ВКП(б)-гэй XVIII Съезд болбол ехэнүүд капиталистическэ оронуудые экономическа алишье талааран ахин гараха гэжэ шиидэһэн байха юм.

СССР-эй энэ гол экономическа зорилгые бэелүүлхэ хэрэгтэ гурбадугаар табанжэлэй түсэб тон шухала удхашанартай байһаниинь элитэ. «Гурбадугаар табанжэлэй түсэбые дүүргэхэ ябадал гээшэ энэ зорилгые шиидхэхэ хэрэгые нилээдгүйгөөр урагшань татаха ёһотой байна гэжэ нүхэр Молотов тэрэ съезд дээрэ хэлээ бэлэй.

СССР-эй энэ гол экономическа зорилго дайнай урда тээхи он жэлнүүдтэ угаа амжалтатайгаар гүйсэдхэгдэжэ байһан юм. Энээниие элирхэйгээр гэршэлхын тулада нэгэ хэдэн тоо баримтануудые харуулая.

1940 ониие абаад, үзэхэдэ, иимэ жэшээ гаража үгэнэ: Энэ жэл соо манай орон дотор 15 миллион тонно шэрэм абтаһан байна, энэнь 1913 онойхиһоо 4 дахин шахуу үлүү; булад 18,3 миллион тонно абтаа, энэнь 1913 онойхиһоо 4 хахад дахин үлүү; шулуу нүүрһэ—166 миллион тонно, 1913 онойхиһоо 5 хахад дахин ехэ; нефть—31 миллион тонно, 1913 онойхиһоо 3 хахад дахин ехэ; 38 миллион 300 мянган тонно товарна тарян абтаһаниинь 1913 онойхитой сасуулхада аяар 17 миллион тонноор ехэ байһан байна. Энэ хадаа Советскэ Союзай экономическа база мүн бэхи һан ба энэ экономическа базада түшэглэжэ бидэнэр Эсэгэ ороноо хамгаалгын Агууехэ дайнда ороһон байгаабди.

ФАШИСТСКА ҺҮРЭГ ДЭЭРМЭШЭДЭЙ ХЭҺЭН ҺАНДАРАЛТЫН ХЭМЖЭЭ

Немецкэ эзэмдэлгын саг зуур эзэлһэн газарнуудта манай арадай ажахыда хүргэгдэһэн хоро һүйдхэл айхабтар ехэ. Манай ажаүйлэдбэри, хүдөө ажахы ба транспортын гол гол баялигууд илангаяа ехэ һандаралдал эбдэрэлдэ ороһон байгаа юм. Немецкэ-фашистска булимтарагшадай хорото ябуулгануудые тодоруулха ба мүрдэхэ гүрэнэй онсо Комиссиин мэдээнэй ёһоор, СССР-эй арадай баялигые эрид үгы хэһэн ябадалһаа юрэнхы дээрээ 679 миллиард түхэригэй гарза болоһон байна. Эзэмдэлгэдэ ороһон районуудта 32 мянга шахуу ажаүйлэдбэриин предприятинууд һандаргагдаа, тэндэ 4 миллион тойроон хүдэлмэришэн...

…жалай резервнүүдэй һургуули…удта залуушуулые олоор абаха

…нэ сталинска табанжэлэй тү…оо арадай ажахые һэргээн …охо ба хүгжөөхэ харюусалгата …го табигдаха зуураа, хүдэлмэ…эй кадрые ургуулха ба тэдэ…уршэл шадабарииые дээшэлүүл…удалда нэлээд ехэ анхарал …улагдана.

…АССР-эй Министрнүүдэй Сове…946 оной июлиин 1-эй тогтоо…еһоор, манай республика … июлиин 10-һаа августын 10 … фабрично-заводской болон …леннэ һургуулинуудта ба тү…май училищинуудта хүдөө ню…һаа ба городуудһаа нилээд …оогой эдир залуушууд татаг…еһотой байгаа.

…багатайн, Кабанскын айма…дэ һуралсалнуудта эдир за…улые элсүүлхэ хүдэлмэриие …татайгаар ябуулжа, хараа…ан түсэбые үлүүлэн дүүргээ. …е июлиин 30-ай байдалаар …ликын аймагууд ФЗО-гэй …линуудта оройдоо 119 хү-… түмэрзамай училищида 189 … абаһан байна.

…оо юу харуулнаб гэхэдэ, …уралсалнуудта эдир залуу…е элсүүлхэ хүдэлмэриин хэлэ…муугаар ябуулагдажа байһа…эршэлнэ. Ажалшадай депута…й городуудай ба аймагуудай …уд болбол эдир залуушуулай … мүн тэдэнэрэй түрэлхидэй … агитационно - ойгууламжын …эриие муугаар ябуулна. …энээн дээрэһээ дулдыдажа …й аймагуудта мүнөөдэр хүртэр …алнуудта залуушуулые эл…н хүдэлмэри оройдоошье …гүй шахуу байна.

…СМ-эй горкомууд, айкомууд …мсомольско эхин организаци… ажалай резервнүүдэй һур…нууд ба училищинуудта эдир …шуулые олоор элсүүлхэ хү…рииие толгойлхо еһотой. Теэд …Үдын Городской ба Приго…райкомууд, мүн бусад айко…шье энэ талаар ямаршье бодо…дэлмэри ябуулаагүй байна. Го…ой ба Пригороднэ районууд … һуралсалда хабаадуулагда… хараалагдаһан залуушуудай …лэнэрэй 60 процентнь өөһэдынгөө үхибүүдые һуралсалда эльгээхэеэ арсаһан ба мүн һурагшадай 20 процентнь таталгын комиссида ерээгүй байха юм.

Ажалай резервнүүдэй Бурят-Монголой Управлениин начальник нүхэр Гармаш гэгшэ мүнөөдэр хүртэр энэ хүдэлмэриие һайжаруулха талаар ямаршье бодото хэмжээ абаагүй байхаһаа гадна, элдэб буруу захиралтануудые үгэжэ һуудаг заншалтай. Жэшээлхэдэ, нүхэр Гармаш Зэдын аймагта найдалгатайгаар ошоһон нүхэр Горбачевто «ремесленнэ һургуулинуудта гансахан лэ хүбүүдые абаха еһотой. Басагадые абажа болохогүй» гэжэ зааһан байна. Нүхэр Гармаш гэгшын «иимэ заабари» хадаа эдир залуушуулые ремесленнэ ба түмэрзамай һуралсалнуудта хабаадуулха тухай СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй ба БМАССР-эй Министрнүүдэй Соведэй тогтоолые эбдэһэн ябадал болоно.

Мүн тэрэшэлэн фабрично-заводской, түмэрзамай һуралсалнуудай хүтэлбэрилэгшэд һурагшадые угтан абаха бэлэдхэлэй хүдэлмэриие бараг һайнаар үнгэргэжэ байна. Гэбэшье тэдэнэр залуушуулые һуралсалнуудта һайн дураар элсүүлхэ хүдэлмэриие хэлэшэгүй муугаар ябуулна.

Холын аймагуудһаа, жэшээлхэдэ, Ториин, Хориин, Хэжэнгын, Яруунын ба бусадһаа һуралсалда хабаадуулагдаһан эдир залуушуулые машина унаагаар хангаха ябадал муугаар табигданхай.

Һургуулинуудта эдир залуушуулые абаха тухай бүхы документые зүбөөр бэлэдхэхэ шухала байна.

Һуралсалые эхилхэ саг тулажа ерээ. Тиимэ дээрэһээ үлөөд байһан богонихон саг соо городуудай ба аймагуудай Соведүүдэй гүйсэдхэхэ комитедүүд, ВЛКСМ-эй райкомууд, мүн ажалай резервнүүдэй Бурят-Монголой Управлениин хүдэлмэрилэгшэд өөһэдынгөө хүдэлмэридэ эрид хубилалта хэжэ, энэ шухала хэрэгые бодото дээрэнь бэелүүлхэ зорилготой.

Е. ХЕПХЕЕВ.

ТҮРҮҮ СЕЛЬПО

…графн аймагай Доодо Илькиин …(түрүүлэгшэнь Афанасьев) …ы Бүхэсоюзна социалистическэ …ндэ оролсожо, худалдаа…вай хоердохи кварталайнгаа …ые дүүргэхэ ябадалда эрхим …э харуулһан байна. Энээнэйнь түлөө тус сельпое БМАССР-эй Министрнүүдэй Совет болбол хоердохи шан—5 мянган түхэригөөр шагнаба. Тэрэнһээ гадна, мүн БМАССР-эй Министрнүүдэй Совет болбол Доодо Бүхэнэй сельпогой эрхимээр хүдэлмэрилһэниие тэмдэглэбэ.

Залуушуулай бригада түрүүлнэ

…совско загаһанай заводой …шуул социалистическэ мүры… түрүүлэн, үйлэдбэриингөө …абариие үлүүлэн дүүргэнэ. … загаһашадай социалисти… уялга шалгагдажа, тэдэ… хүдэлмэриин дүн һаяхан …гдаһан байна. Тиихэдэ нүхэр Коковинай комсомольско-залуушуулай загаһабарилгын бригада 255 центнер загаһа барижа июль һарынгаа даалгабариие 500 процент дүүргэбэ. Тиимэһээ эдэнэр жэлэйнгээ түсэбэй 73 процентые гүйсэдхөөд байна.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Хуушанай машинист Семен Дмитриевич Асеевэй паровозно бригада. Энэ нүхэрэй бригадын паровоз 1243850 километр газарта капитальна заһабаригүй гөөр ябуулагдаһан байна.

И. Красавцевай фото.

16 КОНЦЕРТ ҮГТЭБЭ

Сэлэнгын аймагай Тельманэй нэрэмжэтэ колхозой 25 хүнһөө бүридэһэн драматическа кружогойхид һаяхан Сэлэнгын, Зэдын болон Ториин аймагуудаар ябажа, концерт харуулһан байна. Эдэнэр тус колхозой комсомольско эхин организациин секретарь нүхэр Л. Д. Ринчинов гэгшын хүтэлбэреэр Сэлэнгын аймагай «Улаан темник», Молотовой нэрэмжэтэ, Карл Марксын нэрэмжэтэ, Зэдын аймагай Кагановичын нэрэмжэтэ, Чапаевай нэрэмжэтэ, Ленинэй нэрэмжэтэ болон Карл Марксын нэрэмжэтэ, «Улаан Номто» ба «Заветы Ильича» колхозуудаар ябажа, РСФСР-эй габьяата артист Ч. Гениновэй зохеоһон «Хоер һүни», «Бэри» гэхэ мэтэ пьесүүдые харуулхаһаа гадна Белорусска, Украинска, Татарска болон бурят-арадуудай танецуудые амжалтатайгаар харуулба.

Эдэнэрэй дунда залуу артистнар Василий Раднаев (баянист), Дулгаржап Цыретарова (дууша), Михаил Цыренов (балет) гэгшэд һайнаар наадажа, харагшадые ехээр һонирхуулба.

Энэ концертые хамта 2800 хүнүүд хараһан байна.

Лубсан **РИНЧИНО.**

ФИЛАРМОНИИН АРТИСТНУУД ХҮДӨӨ ГАРАБА

Бурят-Монголой гүрэнэй филармониин артистнууд хамта 20 хүн Бичурын ба Мухаршэбэрэй аймагуудта концерт харуулхаар гараба. Тус группа хадаа ансамблиин директор нүхэр Петушкиновай хүтэлбэри доро хүдэлмэрилхэ байна. Артистнуудай составта орденто артистка Балсаева, Иванова, Кузьмин ба бусад гаралсаба. Эдэнэр бурят арадай танец, дуу гэхэ мэтэ бусад олон зүйлэй номернуудые харуулха байна.

Фельетоной орондо

Хойрог абгайн портфель соо...

Тарбагатайн аймагай центртэ ойрохон таригдаһан нэгэ огородой ойро гурбан эхэнэрнүүд амаралтын үдэрнүүдэй нэгэндэ хүхэ ногоон зүлгэ дээрэ һуужа хөөрэлдэнэ ха. Тэдэ эхэнэрнүүдэй хоёрынь ажал хүдэлмэриингөө тухай, аша үрэнэрэйнгөө тухай болон ажалша бэшэ эрэ нүхэдэйгөө хүдэлмэри ажал тухай хөөрэлдэжэ байба. Ойронь һууһан гурбадахи эхэнэрынь албан тушаалаарша дээгүүр, абаха салингааршье ехэ байжа, бэшэдһээ үлүү бэрдам омог баян дээгүүр абгай байшабал ха. Энэ хадаа Тарбагатайн райсобесэй начальник нүхэр Воробьева гээшэ.

—Би өөрөө райсобестэ начальнигаар хүдэлнэб. Би өөрөө 900 түхэриг салинтайб. Эрэ нүхэрни 500 түхэриг абадаг. Үбгэмни дайнай инвалид юм. Инвалидайгаа 300 түхэриг һара бүри абадаг. Хамтадаа 1700 түхэриг манайда һара бүри олзо орожо байдаг,—гэжэ һайрхана.

Албан газарта ажал хэһэн хүн салин түлбэри абаа юм бэзэ. Энээндэ ямаршье гайхал байнагүй. Олзотой омогтой эхэнэрэй бэшэндээ һайрхажа хөөрэхэдэ мүн ямаршье хориг байнагүй. Гэбэшье, энэ нүхэрэй портфель соо нэгэ үнгэгдэшэһэн мэдүүлгэ тэрэ үедэ зургаадахи һараяа хэбтэжэ байһан байна.

Табанжэл соо Улаан Армиин зэргэдэ алба хэжэ, фронтдо ябажа инвалид болоһон Григорьев гэгшэ районой харгы замай таһагта хүдэлжэ байдаг юм.

Энэ нүхэр 1945 оной эсэстэ Улаан Армиһаа табигдажа Тарбагатайда ерэһэнэйгээ һүүлдэ инвалидые тогтоон элирхэйлхэ районой комиссида оробо ха. Районой комисси энэ нүхэрые гурбадахи группын инвалид болгожо хуулита документ болгон, саарһан дээрэ хараар бэшэжэ тамгаар гэршэлжэ үгэбэ.

„Иигээ хадаа минии хэрэг дүүрэбэ гээшэ. Райсобесэй начальник нүхэр Воробьевада мэдүүлгэ бэшэжэ документнүүдээ хабсаруулхал хэрэг үлөө" гэжэ Григорьев сэдьхэлээ амаран һууба. Тэрэ үедэ өөрынгөө мэдүүлгын 6 һара райсобесэй портфель соо үнгэргэдэхэ тухайда нүхэр Григорьев огто һэжэглээгүй һэн.

Тэрэ дары мэдүүлгэшье үгтэбэ. Райсобесэй начальнигта Григорьев зүлгэ харгын гартар ябажал байдаг болобо. Нүхэр Воробьева үглөө үдэрые заагаад һуужал байдаг болобо. Үглөө бүхэнэй барагдахагүйнь мэдээжэ даа. Тиигэ тиигэһээр бүхэли 6 һара үнгэрбэ.

„Энэ ямар хүн аад намайе ходо хашараагшаб? Хэрбээ мүнгэндэ хэрэгтэй һаа дайнай инвалидай 300 түхэригэй орондо ажалай инвалид болоод 90 түхэриг абажа байг! Би тэндэ фронтдо шархатахыень хаража байгаа бэшэб",—гэжэ Воробьевагай сэдьхэлдэ гэнтэ оробо.

Уданшьегүй мэдүүлгэ үгэһэн Григорьев мүн лэ ороод ерэбэ.

—Та дайнай инвалид бэшэ, ажалай инвалид байнат. Хэрбээ дайнай инвалид һаа госпитальһоо шэнэ справка асарагты гэбэ. Григорьев мунсаар сохюулһан шэнги болобо. Үбшэнэй түүхэ ба комиссиин үгэһэн документ байһан хойноо госпиталиин ямаршье шэнэ справка хэрэггүй юумэл гэжэ Григорьев Воробьевада ойлгуулжа огто ядаба. Гартаа хуулитай Воробьева гансаардан хохидоһон инвалид Григорьев хоер нилээд удаан туласалдаба.

Тиигэжэ „ажалай" инвалид болгогдоһон Григорьев эсэсэй һүүлдэ яахашье аргагүй болоходоо „90-шье түхэриг зөөри бэзэ даа" гэжэ тэрэ хэмжээнэй тэдхэбэри абадаг болоод байна. Гэбэшье, энээндээ үшөөл бата найдадэггүй юм. Ушар юуб гэхэдэ, Воробьева лахяад элдэб „хуули" гаргажа магад байнабшуу. Начальник Воробьевагай хойрог нобшо хүдэлмэриень зохихо газарһаа болюулха саг тулаа бэшэ гү?

Г. Тихий.
Ч. Цыдендамбаев.

Үльгэршэд залуушуудтай уулзаба

Һаяхан Нукутска аймагай (Иркутска область) социалистическэ культурын байшан соо алдарта үльгэршэд нүхэд Папа Тушемилов, Парамон Дмитриев ба поэт Данри Хилтухин гэгшэдтэй залуушуулай уулзалган болобо.

Тус уулзалган дээрээ үльгэршэд шэнэ үльгэрнүүд, онтохонуудые хэлэһэн байна. Тэрээнһээ гадна тэдэнэр Абай Гэсэр гэжэ үльгэрэй зарим бүлэгүүдые хэлэһэн ба Папа Тушемилов Сталин тухай шэнэ дуунуудые дуулажа үгэһэн байна.

Эсэгэ ороноо хамгаалгын агууехэ дайнда хабаадаһан орденто поэт Данри Хилтухин фронтовой шүлэгүүдээ уншажа тэндэ байгшадые ехээр һонирхуулһан байна

И. МУРУЕВА.

6459 значкистнууд

Энэ оной түрүүшын хахад жэлэй турша соо республикын Улаан Хэрээһэнэй общество болбол ГСО-гой 5500 ба БГСО-гой 959 значкистнуудые бэлэдхэбэ. Значкистнуудай олонхинь дунда һургуулинуудай ахалагша классуудай һурагшад болоно. Эдэнэр ГСО-гой нормые һайн сэгнэлтэтэйгээр үгэһэн байна.

…адаг байгаа. 65 мянган километр … түмэр зам, 4100 түмэрзамай …, 13 мянган түмэрзамай хүүр…д һандаргагдаа. Хэдэн арбаад …ан колхозууд, хэдэн мянгаад …озууд ба МТС-үүд һандаргагдаа…тоногдоо, хэдэн миллион тол…мал адууһан хюдагдаһан ба …дажа абаашагдаһан юм. Гадна, …айранууд, мүн соел культура, …ество ба эрүүлые хамгаалгын … газарнууд угаа ехэ һүйдхэлдэ …он байна.

…дэ тон ехэ һандаргалтанууд ба …алнууд манай экономическа …лтые хойшо татаһаниинь эли…

…ады тиигэбэшье һэргээн бод…гын хүдэлмэринүүд үшөө дайн …гэй дүүрээдүй байхада ехэхэн …жээтэйгээр эхилһэн байна. Энэнь … шэнэ табанжэл соо һэргээн …оохо агууехэ хүдэлмэриин …ниинь боложо үгэнэ. Ушарань …а шэнэ табанжэлэй эхилхэ хүр…сүлөөлэгдэһэн районуудтахи гол …днуудай гурбанайнь нэгэ хуби …гдажа бодоһон байха юм. Тии… дээрэ энэ табанжэл соо СССР-… хохидоһон районуудтахи гол …днуудай үшөө гурбанайнь хоер …н бодхоогдохо ушартай болоно…шэ. Эзэмдэлгэдэ ороһон районуудтахи ажаүйлэдбэриин бүтээсын …йнай урда тээхи хэмжээ ойрын …бан жэл соо түйлагдаһан ба та…нжэлэй эсэстэ 15 процентээр үлүү …һан байха еһотой.

ШЭНЭ ТАБАНЖЭЛЭЙ ГОЛ ЭКОНОМИЧЕСКА ЗОРИЛГО

…үнөө болходо, фашистскэ Германиин …нэһэн тоброг боложо дарагдаа, … империалистическэ Япони үбдэг … дээрээ һүхэрэн буужа үгөө. Энэ …ууехэ илалтада Советскэ Союз … шиидхэхы үүргэ дүүргээ, тэрээнэй …кономическа хүсэн шадал өөрынгөө …ые этигэлтэй хурсаар харуулаа.

Мүнөө тиигэжэ Аба оромнай ажана амгалан сагай зохеохы һайхан ажал дээрээ гараад, дүрбэдүгээр Сталинска табанжэлэй түсэбые дүүргэхэ ба үлүүлэн дүүргэхын хойноһоо хам ороод байна.

«Табанжэлэй түсэб СССР-эй арадай ажахые хүгжөөхэ ба һэргээн бодхоохотоео хамта ВКП(б)-гэй XVIII съездээр хараалагдаад, Советскэ Союзда гитлеровскэ Германиин хэһэн хоротой муухай добтолгоор саг зуура таһалдаһан, советскэ общестын хүгжэлтын тэрэ замые һэргээнэ. Тэрэ зам хадаа ангигүй социалистическэ общество байгуулгые түгэсхэжэ, социализмһаа коммунизмда шата дамжан орохо ябадалые хараалһан байна. Тэрэ хадаа капиталистическэ гол оронуудые экономическа талаарынь, ондоогоор хэлэхэдэ, нэгэ амин хүндэ ажаүйлэдбэриин бүтээсын хэмжээнэй талаар хүсэхэ ба ахижа гараха гэһэн СССР-эй экономическэ гол зорилгые шиидхэхэ ябадал хараална, 1946—1950 онуудта СССР-эй арадай ажахые һэргээн бодхоохо ба хүгжөөхэ табанжэлэй түсэб хадаа энэ хэрэгэй талаар шэнэ алхам саашаа хэнэ гээшэ» (Н. А. Вознесенский. «1946—1950 онуудта СССР-эй арадай ажахые һэргээн бодхоохо ба хүгжөөхэ табанжэлэй түсэб», 15 нюур,.....).

Энэ гол экономическа зорилгые бэелүүлхэ ябадал болбол социализмһаа коммунизмда шэлжэн орохо аргаболомжо, тэрээндэ хэрэгтэй шухала материально условинуудые бии болгохо байна. Энэ юун гэһэн удхатайб гэхэдэ, үйлэдбэрилэлгын хүсэнэй хүгжэлтын хэмжээн айхабтар ехэ боложо, орон доторнай хэрэгтэй бүхы хамаг зүйлнүүд элбэг дэлбэг болохо, тиигэжэ «хүн бүхэнһөө шадалайнь зэргээр, хүн бүхэндэ хэрэглэһэнэйнь зэргээр» гэһэн коммунизмын гол принципые бэелүүлхэ арга олгохо гэһэн байна гээшэ.

СССР-эй арадай ажахын хүгжэлтэ болбол социалистическэ үргэн ехэ үйлэдбэрилэлгын улам бүри ургажа байхаар зохеогдоһон байха юм. Түрүүшын гурбан табанжэл ба дайнай һүүлдэхи мүнөөнэй табанжэл соо СССР-эй ажаүйлэдбэриин ургалта иимэ байна:

Ажаүйлэдбэриин валова продукци 1913 ондо 16,2 миллиард түхэриг, 1928 ондо—21,4 миллиард түхэриг, 1932 ондо—43,3 миллиард түхэриг, 1937 ондо—95,5 миллиард түхэриг, 1940 ондо—138,5 миллиард түхэриг байгаа, харин 1950 ондо энэнь аяар 205 миллиард түхэриг хүртэр ургаха байна.

Түрүүшын табанжэл соо ажаүйлэдбэриин продукциин жэл бүриин ургалта 5,5 миллиард түхэриг болоһон байгаа, хоердохи табанжэл соо —10,4 миллиард түхэриг, гурбадугаар табанжэлэй гурбан жэл соо—14,3 миллиард түхэриг болоһон бэлэй. Харин мүнөө, 1946—1950 онуудта, жэл бүриин ургалтань 15,6 миллиард түхэриг болохо юм. Шэнэ табанжэлэй түсэб болбол СССР-эй ажаүйлэдбэриин дайнай урдахи хэмжээе гурбан жэлэй хугасаа соо түйлахаар хараалана, энэнь дэлхэйн түрүүшын дайнай ба гражданска дайнай дүүрэһэнэй һүүлдэхи һэргээн бодхоолгын үеһээ хоер дахин түргэн түйлагдаха жэшээтэй болоно.

Эдэ бүхы зорилгонуудые амжалтатайгаар гүйсэдхэхын тулада ажалай бүтээсые үргэхэ тон шухала. Табанжэлэй эсэстэ ажаүйлэдбэри дээрэ ажалай бүтээсэ дайнай урда тээхи хэмжээнһээ 36 процент үлүү ехэ болохо юм. Тиимэ хадаа ажалай бүтээсые үргэхэ гээшэ ажаүйлэдбэриин хүгжэхэ тон шухала үндэһэ һуури мүн болоно. Ажаүйлэдбэриин продукциин юрэнхы ургалтын 70 процент шахуунь ажалай бүтээсые үргэһэн дээрэһээ ургаха жэшээтэй юм. Мүн энэ табанжэл соо ажаүйлэдбэриин продукциин өөрынь үнэ сэн 17 процент бага болохо хараатай.

Табанжэлэй эсэстэ гэхэ гү, 1950 ондо, СССР-эй арадай ажахыда хүдэлмэришэн ба албахаагшадай тоо 33,5 миллион хүн болохо байна.

«Арадай ажахын дайнай хойтохи шэнэдхэн байгуулга болбол үйлэдбэри ба хубаалганай эмхидхэлгэдэ: сэн, мүнгэн, урьһаламжа, олзо, шан гэһэн экономическа хүшүүргэнүүдэй удхашанарые бэхижүүлхэ ябадал хэрэглэнэ. СССР-эй арадай ажахые түсэблэхэ гүрэнэй түсэблэлгэ болбол социалистическэ үйлэдбэриие бэхижүүлхэ ба хүгжөөхын туһада үнэ сэнгэй хуулиие ашаглан хэрэглэдэг байха юм, зүгөөр советскэ экономика догор үнэ сэнгые ажал хүдэлмэри эксплоатацилдаг капитал болгохо ябадал огто байдаггүй.—иимэ илгаатай байна» (Н. А. Вознесенский).

Советскэ Социалистическэ Республикануудай Союз экономическо кризисүүд, депресси болон хүдэлмэригүйдэлгэһөө айнгүйгөөр, социалистическэ байгуулалтые һэргээн бодхоохо ба саашадань бүхэжүүлхэ болон хүгжөөхэ замаар этигэл найдабаритайгаар урагшаа ябажа ябана. Арадайнгаа ажахые удаа дараалан шэнэдхэн байгуулжа СССР-тэ хүгжэлтын экономическа законуудтай хүсэтэй байһан гүрэнэй түсэбүүдэй үндэһэ һуури дээрэ арадай ажахые һэргээн бодхоолгын ба хүгжөөлгын темпнүүдые абажа байна. Советскэ Союзые технико-экономическа талаар бэеэ даанхай байлгаха гэһэн бодолтой Советскэ правительствын шалгагдамал шугамые наринаар баримталжа, СССР хадаа мүн саашадаашье хилын саанахи оронуудтай экономическа холбооео бүхэжүүлхэ.

Эсэгэ ороноо хамгаалгын Агууехэ дайн Советскэ Союзай уласхоорондын байдалые дээрэ үргэһэн ба улам хүсэтэй болгоһон байна. Гайхамшагта ехэ илалта түйлагдаа гээшэ. Теэд, амжалтануудаараа хэн һанаагаа амарнаб, хэн толгойгоо эрьенэб, тэрэ эсэстээ болоходоо шүүгдэдэг юм. Тиимэ дээрэһээ манай советскэ правительство ба коммунистическэ парти болбол арадай ажахые һэргээн бодхоохо ба саашадань хүгжөөхэ манай арадай экономическэ хүсэн шадалые улам бата бэхи болгохо гэһэн шэнэ зорилгонуудые Советскэ арад зоной үмэнэ табина.

Нүхэр Сталин болбол 1946 оной февралиин 9-дэ хэлэһэн үгэ соогоо үлэмжэ удаан сагай түсэбүүд тухай хэлэхэ зуураа, «парти хадаа манай ажаүйлэдбэриин хэмжээе, жэшээнь дайнай урда тээхитэй сасуулбал гурба дахин үргэхэ аргаболомжо бидэндэ олгожо үгэхөөр арадай ажахын хүсэ ехэтэ шэнэ дэбжэлтэ эмхидхэхэ хүсэтэй байна» гэжэ зааһан байна. Саашадаа манай ажаүйлэдбэри болбол жэл бүхэндэ 50 милн. хүртэр тонно шэрэм, 60 милн. хүртэр тонно булад, 500 милн. тонно шулуу нүүрһэ, 60 милн. тонно нефть үйлэдбэрилдэг болохо ябадалые түйлаха тон шухала байһаниие нүхэр Сталин онсо тэмдэглэһэн байна.

Нүхэр Сталинай зааһан үйлэдбэриин иимэ хэмжээе түйлаха хэрэг хадаа дайнай урда тээхи хэмжээтэй сасуулбал шэрэм ба булалай талаар 3,3 дахин, шулуу нүүрһэ ба нефть 3 дахин ехэ болгохо гэһэн удхатай юм.

«Гансал иигээд байхадаа, манай Эхэ орон али бүхы гэмтэл ябадалһаа хамгаалагдаа гэжэ тооложо болохо байна» И. Сталин.

МАНАЙ ЗОРИЛГОНУУД

Шэнэ Сталинска табанжэлэй түсэб болбол айхабтар ехэ ажахын хүгжэлтын программа мүн.

Оломиллион советскэ арад зон дүрбэдүгээр табанжэлые айхабтар баясхалантайгаар угтаһан байна. Мүнөө манай хүдэлмэришэд, таряашад ба интеллигенци энэ Сталинска программые дүүргэхын ба үлүүлэн дүүргэхын хойноһоо унаһан малгайгаа абангүйгөөр оробо.

Арадай ажахые һэргээн бодхоохо ба хүгжөөхэ табанжэлэй түсэбэй гол экономическа зорилгонуудые гүйсэдхэхэ шухала условинь хадаа хаахаанагүй социалистическэ мүрысөө үргэнөөр дэлгэрүүлхэ, ажалай шэнэ арга методуудые халан абаха, түрүүшүүлэй дүй дүршэлые хамагай шадабари болгохо ябадалнууд мүн болоно.

Түрүүшын табанжэл болбол олон ниитын социалистическэ мүрысөөнэй сог зали татаһан юм. Хоердохи табанжэл социалистическэ мүрысөөнэй дээдэ шата болохо стахановска хүдэлөөнэй эхэ болоһон бэлэй. Гурбадугаар табанжэл соо, мүн Эсэгэ ороноо хамагаалгын агуухэ дайн дотор социалистическэ мүрысөөндэ ажалай шэнэ арга методууд үзэгдөөгүй үргэн далайсатайгаар манай ажахын бүхы һалбаринуудта дэлгэрһэн байгаа. Шэнэ Сталинска табанжэл соо мүрысөөн гээшэ бүри үргэн болохо еһотой.

Советскэ зоной шэн зоригто ажал, коммунистическэ партиин эмхидхэхэ үүргэ, ажахын советскэ системын бүлюу һайн байһан ябадалнууд хадаа шэнэ табанжэлые амжалтатайгаар бэелүүлхэ хэрэгэй үндэһэ һуури мүн. Энээнэй эсэстэ советскэ гүрэнэй экономическа хүсэн шадал үшөө ехээр бүхэжэхэ ба экономическа талаар гол капиталистическэ оронуудые хүсэжэ ахин гараха арга-боломжо манда олгохо байна.

Ц. ГАЛСАНОВ.

ХҮГЖЭМШЫН ЗАМ

Павел Михайлович Берлинский болбол хэдэн олон жэл соо Бурят-Монголой фольклор ба түүхые үзэжэ Бурят-Монголой түрүүшын профессиональна композитор болоһон байна. Нүхэр П. Берлинский 1900 ондо Иркутск городто түрэһэн юм. 1920 ондо Петербургын консерваторидо орожо, 1925 ондо пианист ба композитор боложо гараһан байна. (Тэрэнэй багшанарай дунда алдар суута хүгжэмшэд Ляпунов ба Глазунов гэгшэд байһан юм.)

Үни удаан саг соо нүхэр Берлинский концерт табилсажа Сибиреэр ябалсаһанайнгаа удаа, 1928 онһоо эхилжэ бурят-монгол арадай хүгжэмтэй танилсажа, тэрэниие шэнжэлжэ, суглуулжа ороһон байгаа.

Бурят-Монголой үргэн дайдаар ябгаар ба мореор ябажа, бурят дуунуудые бэшэжэ абаһан байха юм. 1929 ондо Верхнеудинск ерээд, тэрээнһээ хойшо Бурят-Монголой хүгжэмтэ-драмын театрта хүдэлмэрилжэ эхилһэн байна.

1940 ондо Бурят-Монголой искусствын декадын үедэ нүхэр П. Берлинский Хүндэлэлэй тэмдэг орденоор шагнагдаһан байгаа. Эсэгэ ороноо хамгаалгын агууехэ дайнай үедэ нүхэр Берлинский болбол онсо амжалтатайгаар хүдэлмэрилжэ, 1944 ондо БМАССР-эй арадай артист гэһэн хүндэтэ нэрэзэргэ абаһан байна. 1946 ондо тэрээндэ профессорэй нэрэзэргэ олгогдоһон байна. П. Берлинский 20 жэл соо манай республикада хүдэлмэрилхэ зуураа, вилээд олон шэнэ хүгжэмшэд ба вокалистнуудые бэлэдхэһэн байха юм.

Мүнөө нүхэр Берлинский творческо командировкодо нэгэ жэлээр Москва ошохонь. Байгша оной июлиин 29-дэ Бурят-Монголой гүрэнэй Ленинэй орденто хүгжэмтэ-драмын театр соо Москва ябахынь урда тээ баярай суглаан болобо. Энэ суглаае СССР-эй арадай артист Гомбо Цыденжапов нээһэн байгаа. БМАССР-эй Верховно Соведэй Поезидиумэй секретарь нүхэр Монкетов нүхэр Берлинскидэ Хүндэлэлэй грамота барюулба. Удаань БМАССР-эй Министрнүүдэй Соведэй түрүүлэгшын орлогшо нүхэр Хангалов правительствын зүгһөө халуун баяр хүргэбэ. БМАССР-эй Министрнүүдэй Соведэй дэргэдэхи искусствын хэрэгые эрхилхэ управлениин начальник нүхэр Чумаков мүнгэн хутага бэлэглэжэ, удаань театрын коллективэй үмэнэһөө артистка Языкова-Гомбоевагай торгондэгэл бэһэгэйгээр барюулхадань, Г. Цыденжапов хүндэтэ гуримаар тэрэниие үмэдхүүлжэ, нүхэр Чумаков мүнгэн хутага зүүлгэбэ.

БМАССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй түрүүлэгшын орлогшо нүхэр М. Чувьюров, СССР-эй арадай артист Гомбо Цыденжапов гэгшэд амаршалгын үгэ хэлэбэ. Удаань нүхэр Берлинский харюу үгэ хэлэхэ зуураа, бурят-монгол арадай хүгжэм дууе улам саашань үшөө эршэмтэйгээр хүгжөөхын түлөө оролдохо байһанаа мэдүүлбэ.

Жэгжэт ЦЫРЕНДОРЖИЕВ, Б. АЮШИН.

• • •

Баясхалан хүргэгдэбэ

16 жэлэй турша соо таһалгаряагүй хүдэлмэрилжэ, манай республикын театральна ба хүгжэмэй искусствые хүгжөөхэ, мүн тэрэшэлэн залуу артистнуудые хүмүүжүүлхэ ба бэлэдхэхэ талаар тусгаар ехэ ажал ябуулһанай түлөө БМАССР-эй арадай артист Берлинский Павел Михайловичта БМАССР-эй Министрнүүдэй Соведээр баясхалан хүргэгдэбэ.

Гэсэрэй текстые зүбшэн хэлсэлгэ

Культура ба экономикын научно-шэнжэлэлгын институдаар үнгэргэгдэһэн гэсэршэдэй суглаан болбол РСФСР-эй искусствын габьяата ажал-ябуулагша драматург Намжил Балданогой найруулһан „Абай Гэсэр“ гэжэ эпосэй эсэслэн бэшэгдэһэн һүүлшын текстые зүбшэн хэлсэлгэ августын 1-дэ болобо.

Намжил Балданогой тодо һоноор тогтон байжа, тус текстые уншахадань зүблөөндэ хабаадагшад — гэсэршэд болбол ойлгогдоогүй үгэнүүдыень элирхэйлэн тодоржо, зарим үгэнүүдыень заһан заларуулжа үгэһэн байна. Тиигээд эндэ хабаадагшад, үлигэршэд Тушэмылов, Дмитриев, уран зохёолшо Х. Намсараев ба институдай научна хүдэлмэрилэгшэд энэ зүбшөөн тухай үгэ хэлэхэ зуураа тус эпосэй тухай өөһэдынгөө һанамжануудые хэлэжэ үгэбэд.

Энээнэй һүүлээр тус эпосэй зарим бүлэгүүдтэ үльгэршэдэй үгэнүүдһээ нэгэ хэды вариантнуудые хубилган нэмээхэ гэжэ хэлсэбэ. Энээгээр гэсэршэдэй зүблөөн дүүрэжэ, тус эпос хэблэлдэ оруулагдахаар бэлэдхэгдэхэ байна.

Ном дэбтэр худалдалгые һайжаруулха тухай

Республика дотор ном дэбтэр худалдалгые һайжаруулхын зорилгоор РСФСР-эй ном дэбтэр худалдалгын хэблэлэй БМАССР-тэхи республиканска отделени эмхидхэхэ шухала гэжэ БМАССР-эй Министрнүүдэй Совет тогтообо. Энэ отделени хадаа республикын бүхы городуудта ба аймагай центрнүүдтэ ном дэбтэр наймаалха өөрын магазинуудтай байха еһотой. Мүнөө байһан Бурмонкнигын ном дэбтэр наймаалдаг магазинууд Когизай отделенидэ үгтэхэ болоно.

РСФСР-эй Когизай БМАССР-тэхи республиканска отделени эмхидхэхые зүбшөөхые РСФСР-эй Министрнүүдэй Соведые гуйха гэжэ БМАССР-эй Министрнүүдэй Совет шиидхэбэ.

Ном дэбтэр наймаалха хамгазинуудые зохистой гэр байраар хангахые Улан-Удэ, Городок, Бабушкин городуудай ажалшадай депутадуудай Соведүүдэй гүйсэдкомуудай түрүүлэгшэнэр уялгалагдаба.

Убэлдэ бэлэдхэжэ байнад

Байкало-Кударын аймаг дотор культурно-гэгээрэлэй албан газарнуудай гэр байрануудые заһабарилха ба түлишэ бэлэдхэхэ талаар ехэхэн хүдэлмэри ябуулагдажа байна. Мүнөө 4 уншалгын байшан ба 6 колхозно клубуудай заһабарилга хэгдэжэ дүүргэгдээ. Тэрээнһээ гадна 240 кубометр түлеэн бэлэдхэгдээд байха юм. Һаяар үшөө 7 уншалгын байшан ба клубуудай заһабари хэгдэжэ дүүргэгдэхээр байна.

Электростанцинуудай барилга

Мүнөө жэлдэ Баунтын аймагай центр Богдарино гэжэ тосхондо 25 киловатт хүсэтэй шэнэ электростанци баригдахань. Электростанци барихын тула 100 мянган түхэриг табигдаһан байна.

* * *

Мүн Кяхта городто байһан электростанци болбол дайн сэрэгэй жэлнүүдтэ хүдэлмэреэ зогсооһон байна. Мүнөө тэрээниие һэльбэн заһажа, һэргээн бодхоохо хүдэлмэри ябуулагдажа байха юм. Энэ станци хадаа 120 киловатт хүсэтэй байха.

Һуралсалай-методическа хэшээл

БМАССР-эй Осоавиахимай Центральна Совет болбол осоавиахимай аймагай соведүүдэй түрүүлэгшэнэрэй ба инструкторнуудай һуралсалай-методическа хэшээл һаяхан Улан-Удэ городто үнгэргэбэ. Эндэ 51 хүн сугларһан байна. Сугларалгын түрүүшын үдэрнүүдтэ зарим хэды дутагдалнууд байбашье, эдэ дутуунууд дары зайлуулагдажа, хэшээл яһала эмхитэйгээр үнгэргэгдэһэн байха юм. Сугларагшад болбол жаяг заршам һайнтайгаар хэшээлдээ хандаһан байна. Гадна сугларалгада хабаадагшад халаа буудалгын, тактическа бэлэдхэлэй болон мүн тэрэшэлэн ПВХО-гэй ба олонийтын эмхидхэлэй хэмжээ ябуулгануудай талаар нилээдгүй мэдэрэл оложо гарһан байна.

Осоавиахимай райсоведүүдэй түрүүлэгшэнэр өөһэд хоорондоо социалистическа мүрысөөнэй хэлсээ баталжа, оборонно хүдэлмэриие үндэһөөрэнь шэнэдхэн табиха тухай уялгануудые абабад.

Д. Колмаков.

Парижска амгалан тайбанай конференци дээрэ

ПАРИЖ, августын 1. (ТАСС-эй спецкорр). Мүнөө үглөөгүүр процедурын асуудалнуудай комисси хадаа Гадаадын Хэрэгүүдэй Министрнүүдэй Соведэй дурадхаһан процедурын дүримүүдые зүйл зүйлөөрынь зүбшэн хэлсэлгэдэ оробо.

Энэ зүбшэлдөөн болбол эб найрамдалай договорнуудай проектнүүдые комиссинуудта ба конференциин пленарна заседанинууд дээрэ хаража үзэхэ журам тухай хэлэгдэһэн дээрэхи дүримэй нэгэдэхи пунктда греческэ делегациин зүгһөө заһабари оруулха ябадалаар эхилбэ. Греческэ делегациин дурадхаһан заһабари болбол өөрынгөө бусайданги найруулгаар жэг гайхал түрүүлһэн байна. Ушарынь хадаа эб найрамдалай договорнуудые баталха ябадалтай холбоотой зарим нэгэн асуудалнуудые пленумэй гү, али комиссиин зүбшэлгэдэ табиха тухай ба голосовалха журам тухай—эдэ хоер асуудалнуудые нэгэн доро худхаһан байна. Асуудалые иигэжэ бусайдуулан табиһан дээрэһээнь, юрэнхы шанартай үгэ хэлэлгэнүүд үсэгэлдэр дүүрэһэн болобошье, тус заседани дээрэ юрэнхы шанартай буляалдаан дахин эхилбэ.

Австралиин түлөөлэгшэ Эватт болбол голосуудай гурбанай хоерой шиидхэбэри тухай дүримые дахин табихын түлөө энэ гараһан ушарые ашаглан хэрэглэбэ.

Советскэ делегациие толгойлогшо Молотов болбол тус заседани дээрэ комиссяар абтаһан гурим эбдэгдэжэ байһан тушаа комиссиин членүүдэй анхаралые хандуулна. Юрэнхы шанартай үгэ хэлэлгэнүүд дүүрэһэн байна. Тиимэдэ процедурын дүримүүдэй нэгэдэхи пунктые зүбшэн хэлсэхэ хэрэгтэй. Тиибэ яабашье, ниитэ шанартай үгэ хэлэлгэнүүд дахин һэргэбэ. Гэхын хамта, абаһан тогтоолоо иигэжэ эбдэхэ ябадал нэгэнтэ гарана бэшэ. Заседанинуудые түрүүлэгшэ ба вице-түрүүлэгшэ хүтэлхэ юм гэжэ тогтоогдоһон байгаа. Гэбэшье, түрүүлэгшын столой саана гансал Спаак һууна. Греческэ заһабари тушаа хэлэхэдээ Молотов болбол эндэ хоер асуудал бии байна гэжэ заан хэлэбэ. Энээнэй нэгэниинь хадаа голосовалха журам тушаа асуудал болоно. Энэ асуудалые мүнөө, голосовалха журам тушаа угта хабаадалгагүй нэгэдэхи пунктые зүбшэн хэлсэжэ байхадаа хэлсэхэ бэшэ, харин процедурын дүримүүдэй тусхайта пунктые хаража үзэхэдээ тус комисси зүбшэхэ байна. Греческэ делегациин хоердохи дурадхал болбол конференциин пленумэй хүдэлмэри тушаа байха юм. Энэ дурадхал хадаа, харааниинь, гүйсэд ойлгоогүй ябадал дээрэһээ гараһан байгаа бэзэ. Энэ пункт соо пленум юу шиидхэхэ еһотойб гэһэн тушаа угташье хэлэгдээгүй байбашье, греческэ делегаци болбол нэгэдэхи пункт дотор пленумэй юу шиидхэхэ еһотойень хэлэхэ гэжэ дурадхаһан байха юм.

Греческэ делегациин дурадхалай орондо, Молотов болбол процедурын дүримүүдэй нэгэдэхи пунктда иимэ нэмэлтые оруулха гэжэ дурадхаба: эб найрамдалай договорнуудай проектнүүдтэй холбоотой асуудалнуудые конференци хадаа нэгэ гү, али хэдэн делегациин эрилтээр өөрынгөө хэлсэхэ зүйлдэ оруулжа шадаха тухай энэ нэмэлтэ соо хэлэгдэнэ.

«Энэ хадаа миншье ойлгосотой,—гэжэ Молотов хэлэбэ,—энэ хадаа конференциин делегаци бүхэнэй арсашагүй эрхэ мүн. Гэбэшье хэн нэгэнэй энээниие баадхан табибалынь, энээндэ арсаха баримта шалтагаан манда байхагүй».

Молотовой энэ дурадхал нэгэн дуугаар абтаба.

Гадаадын Хэрэгүүдэй Министрнүүдэй Соведэй дурадхаһан процедурын дүримүүдэй хоердохи пункт болбол генеральна комиссие байгуулха тушаа юм. Энэ комиссиин составта тус конференцидэ ерэһэн делегаци бүхэнһөө нэгэ нэгэ түлөөлэгшэд орохо байна. Генеральна комисси болбол бусад бүхы комиссинуудай хүдэлмэриие хоорондонь холбожо байха уялгатай. Министрнүүдэй Соведэй зарим нэгэн членүүд болбол генеральна комиссида конференциин хүтэлбэрилхы органай таарамжагүй уялгые үгэхэ гэжэ оролдон туршаһан дээрэһээ энэ пункт тушаа Гадаадын Хэрэгүүдэй Министрнүүдэй Соведтэ бага бэшэ бэрхэшээлнүүд тохеолдоһониинь мэдээжэ болобошье, конференцидэ хабаадагшад болбол энэ пунктые хэлсээ хөөрэлдөөгүйгөөр тогтоон абаба.

Министрнүүдэй Соведэй дурадхаһан процедурын дүримүүдэй гурбадахи пункт болбол эб найрамдалай договорнуудай проектнүүдэй политическэ ба экономическа зүйлнүүдые хаража үзэхэ комиссинуудай байгуулалта ба үүргэнүүдые тодорхойлон хараалһан байна. Голландиин түлөөлэгшэ хадаа урдань дайсан байһан ямар нэгэн орон тушаа комисси бүхэндэ тус дайсан гүрэнтэй сэрэг дайнай байдалда байһан лэ гүрэнүүдэй түлөөлэгшэд хабаадаха гэһэндэ арсалта гаргаба. Голландска түлөөлэгшэ болбол комисси бүхэндэнь тус конференци дээрэ ерэһэн бүхы 21 гүрэнүүдэй делегадууд хабаадалсаха еһотой гэжэ дурадхаба. Өөрынгөө дурадхалай үндэһэн баримта болгожо голландска түлөөлэгшэ хадаа союзна гүрэнэй зүгһөө али нэгэн дайсан гүрэндэ дайн сэрэг соносхоһон ушар болбол удхашанартай бэшэ ба Министрнүүдэй Соведэй дээрэ дурсагдаһан дурадхал болбол нүгөө бусад гүрэнүүдые доро дараһанай шэнжэтэй байна гэһэн иимэ жэгтэй һонин баримта гаргаһан байха юм.

Энээндэнь Великобританиин түлөөлэгшэ Макнэйл арсажа үгэ хэлэхэдээ, өөрынгөө арсалтын баримта болгожо голландецын дурадхал хадаа техническэ талаһаал таарамжагүй байна гэһэн миин һимэхэн баримта хэлэнэ.

Молотов болбол тус асуудалай үндэһэн шухала удхашанарые комиссида хабаадагшадай анхаралда ойлгуулан табиһан байна. Мүнөөнэй конференци болбол табан гүрэнүүдтэ эб найрамдалай договорнуудые бэлэдхэжэ байһан туладаа ганса конференци бэшэ, харин, болото хэрэг дээрээ, табан конференци мүн байна гэһэн энэ һаналые Молотов дахин тэмдэглэбэ. Энээндэ жэшээ болгожо Молотов заахадаа, Гадаадын Хэрэгүүдэй Министрнүүдэй Совет дээрэ Финляндитай баталха эб найрамдалай договорой проектые хаража байха үедэ, Америкын Холбоото Штадуудай ба Франциин түлөөлэгшэд энэ проектые зохеохо ябадалда хабаадахамнай гэжэ оролдоогүй һэн, ушарынь хадаа, эдэ гүрэнүүд Финляндитай дайнай байдалтай бэшэ байгаа гэжэ хэлэнэ.

Энэшье конференци дээрэ мүн тиимэ гуримые баримталха хэрэгтэй гэжэ Молотов дурадхаба. Тиимэдэ комиссиин составые Гадаадын Хэрэгүүдэй Министрнүүдэй Соведэй дурадхалай еһоор тогтоохо хэрэгтэй, гэбэшье советскэ делегациин толгойлогшо болбол энэ конференцидэ хабаадаһан бусад гүрэнүүдэй түлөөлэгшэд өөрынгөө хүсэлые мэдүүлээд байбал тус комиссинуудта һанамжануудаа хэлэжэ шадаха еһотой гэжэ дурадхаһан байна.

Французска делегациин түлөөлэгшэ Кув-де Мюрвалль гэгшэ өөрынгөө һанамжые Макнэйл шэнги мүн техническэ бодомжонуудаар үндэһэлһэн байбашье, советскэ дурадхалые дэмжэглэбэ.

Эваттын хашардаһа хүрэмөөр ээлжээтэ үгэ хэлэлгэн тэндэ байгшадта тон аягүйгээр үзэгдэбэ. Эватт болбол урдань Германиин союзнигууд байһан гүрэнүүдтэй баталха эб найрамдалай договорнуудай проектнүүдые бэлэдхэ ябадалда хабаадалсаһан Францида эсэргүүгээр халдажа ороһон байха юм. Эватт болбол Советскэ Союз ба Франци хоерой хоорондо нүхэ олохо ба энэ нүхэрүү шурган орохые элитээр оролдобо. Гэбэшье энэнь бүтэбэгүй.

Бодото хэрэгэй ашаг туһада эб найрамдалай договорнуудай проектнүүдые тон демократическа гуримаар зүбшэн хэлсэхэ ябадалые хараалһан советскэ делегациин дурадхал болбол саашанхи хөөрэлдөөнэй үедэ комиссиин олонхи членүүдэй дэмжэлгэ олоһон байна. Гэбэшье, тус хөөрэлдөөндэ хабаадагшадай зарим нэгэнүүд энэ журамда нилээд хизаарлалта оруулхые оролдоһон байха юм.

Америкын Холбоото Штадуудай түлөөлэгшэ Бирнсын үсэд үни абягүй һууһан ушар олониитын анхарал хандуулба. Энэ абягүй һуулган хадаа Гадаадын Хэрэгүүдэй Министрнүүдэй Соведтэ Америкын Холбоото Штадуудай хабаадалгатайгаар тогтоон абтаһан дурадхалые тус заседани дээрэ дэмжэглэхэһээ арсаһан ябадал мүн гээшэ гэжэ олон байгаашад сэгнэһэн байна.

Комиссиин түрүүлэгшэ болбол голландска делегаци ба советскэ делегациин—хоер дурадхалые голосованида табиба.

Голосованиин урда голландска түлөөлэгшэ бодожо, өөрынгөө дурадхалай үндэһэ баримта болгон, Гадаадын Хэрэгүүдэй Министрнүүдэй Московско зүблэлдөөнэй тогтоолые эшэ татахые оролдон үгэ хэлэбэ.

Советскэ делегаци болбол голландска делегадай һанамжые яашье зүбшөөжэ шадахагүй байна, тайлбарилан хэлэбэл тэрээнэй дурадхал болбол үнэн удхаараа тон таарамжагүй ба тус делегадай заан хэлэһэн Московско тогтоолнуудтай зохихогүй байна гэжэ Молотов мэдүүлбэ. Советскэ делегаци болбол ямаршье комиссида конференциин ямаршье делегадай үгэ хэлэхэ ба өөрынгөө һанамжые гарган табиха арга боломжо дүүрэн хэмжээтэйгээр хангахые дурадхана. Гэбэшье, эб найрамдалай договорнууд тушаа дурадхалнуудые зохеохо еһотой комиссиин составта московско шиидхэбэриин еһоор тус гүрэнтэй дайнай байдалтай байһан лэ тэдэ оронуудай делегадууд оролсохо еһотой.

Голландска дурадхалые нэрэ нэрээрэнь дуудажа голосоваһан байна. Тэрэ дурадхалые буруушаажа 11 голос үгтэһэн, ба нэгэн һанамжаа үгөөгүй үлэһэн байха юм. Голландска дурадхалай түлөө 9 делегацинууд голосовалаа гэбэл: Австрали, Бельги, Бразили, Канада, Хитад, Эфиопи, Греци, Голланди, Урда-Африканска союз. Энэ дурадхалда эсэргүү Белоруссиин, Франциин, Великобританиин, Индиин, Норвегиин, Шэнэ-Зеландиин, Польшын, Чехословакиин, Украинын, СССР-эй Югославиин делегацинууд голосовалба. Америкын Холбоото Штадуудай делегаци голосованида хабаадалсангүй үлэһэн байна. Иигэжэ Голландиин дурадхал буруушаагдаба.

Америкын Холбоото Штадууд голосованида хабаадалсангүй үлэхэ байна гэһэн Бирнсын хуулита мэдүүлгэ болбол США-гэй делегациин ээлһэн позициие эрхимээр харуулһан зүйл болоно, ушарынь мүнөөнэйнь энэ позици хадаа үни удаан зүбшэн хэлсэһэнэйнгээ һүүлээр, Гадаадын Хэрэгүүдэй Министрнүүдэй Совет дээрэ конференциин урда тээ ээлһэн позициһоонь тон ондоо ба эсэргүү харша байшоо. «Хабаадалсангүй үлэхэмнай» гэһэн энэ үгэ болбол процедурын асуудалнууд тушаа комиссиин хүдэлмэриин гурбан үдэрэй турша дотор Америкын Холбоото Штадуудай түлөөлэгшын хэлэһэн гансахан лэ үгэ мүн болоно. Энэ үгэнь ехэхэн удхатай байха юм. Американска делегациин иимэ позициин хоер ондоо удхатайнь мүнөөдэр элитээр тодорбо. Процедурын дүримүүдые саашань зүбшэн хэлсэлгэ үглөөдэр болгогдобо.

• • •

Конференциин мүнөөдэрэй пленарна заседани юрэнхы асуудалнууд тушаа дискуссиин үргэлжэтэлдэ зорюулагдаба. Эгээн түрүүн Голландиин делегат Ван-Ветцелер үгэ хэлэбэ. Энхэ найрал ба номгон түбшэнэй үзэл дахадаг байнабди гэжэ үргэн олоноор найдуулан хэлэһэнэйнгээ һүүлдэ, тэрэ болбол Гадаадын Хэрэгүүдэй Министрнүүдэй Соведэй дурадхаһан эб найрамдалай договорнуудай проектые буруушаан добтолжо ороно.

Тус конференцидэ хабаадагшад болбол югославска делегациие толгойлогшо Карделиин хэлэһэн үгые ехэ анхаралтайгаар шагнаба. Ород хэлэн дээрэ хэлэһэн өөрынгөө үгэ соо Кардель болбол Югославиин арадууд бүхы нацинуудай сүлөөтэ хүгжэлтые хангаха тиимэ амгалан тайбан байдал байгуулха тээшэ эрмэлзэжэ байна гэжэ мэдүүлбэ. Югославууд болбол бусад эрхэ сүлөөдэ дуратай арадуудтай хамта, [illegible] ригтойгоор, үсэд шангаа[illegible] тай тэмсэһэн байна. Сохо[illegible] дуудай эрэлхэг зориг [illegible] фашизмые диилэн дараһа[illegible] хэ амгалан байдалда дура[illegible] нуудай түлөөлэгшэд болбо[illegible] эндэ амгалан тайбан бай[illegible] гые шиидхэхын түлөө суга[illegible] на.

—Хэрбээ бидэнэр [illegible] байха амгалан тайбан бай[illegible] гуулхын түлөө хамаг бүхы [illegible] ломжонуудые хэрэглэжэ [illegible] һаа, хүн түрэлхитэнэй хату[illegible] шиидхэбэридэ орохо еһотой бди,—гэжэ Кардель хэлэ[illegible] ференци болбол фашизмые үгы хэхэ замда ороогүй [illegible] гөө зорилгонуудые шиидхэ[illegible] на. Энэ хадаа урдань [illegible] союзник байһан гүрэнүүдые далайнь хамаг бүхы услов[illegible] хохидуулан хаһаха гэһэн [illegible] бэшэнь мэдээжэ. Бидэнэр [illegible] табиха ябадалда эсэргүүшье дэнэр һайн һайхан хүсэлтэй[illegible]

Амгалан тайбан байдалай [illegible] рүүшын эрхэ нүхэсэл болбо[illegible] дэгшэдэй дээрмэдэн абаһан [illegible] торинуудые бусааха ябада[illegible] лоно гэжэ Югославиин т[illegible] тэмдэглэбэ. Тэрэ болбол [illegible] Хэрэгүүдэй Министрнүүдэй [illegible] хэһэн хүдэлмэри тухай һ[illegible] гаар тэмдэглэһэн байбашье, бэлдэһэн эб найрамдалай [illegible] нуудай зарим нэгэн стат[illegible] зүбшөөхэгүй байһанаа харуу[illegible]

Эндэ Триестын хуби за[illegible] хэһэн тухай ба Итали [illegible] хоерой хоорондохи хилые [illegible] лһон статьянууд тухай хэ[illegible]

Кардель болбол итальянча[illegible] сиин добтолгоһоо Югослав[illegible] дэһэн агууехэ материальна [illegible] лые Италяар түлүүлхэ тухай[illegible] далые һэргээн бодхооно.

Һүүл дээрэнь Югославиин [illegible] лэгшэ болбол дайнай һүүлд[illegible] лан тайбан байдалые байгу[illegible] халын шухала асуудалнууда[illegible] нэгэн һаналда хүрэхын үнэ[illegible] нэй эрмэлзэлгэ бии байга[illegible] тус конференци хадаа тэр[illegible] байгаа бэрхэшээлнүүдые да[illegible] жалтада хүрэхэ бэзэ гэһэн найдалгаяа хэлэбэ.

Шэнэ-Зеландиин делегат [illegible] болбол өөрынгөө хэлэһэн үгэ[illegible] ференци хадаа өөрынгөө [illegible] тогтоолнуудта үсэгэлдэр [illegible] хабаадагшадые нигүүлэн [illegible] һанал баримталха еһотой [illegible] баталан хэлэбэ. Гэхын хам[illegible] болбол Америкын Холбоото[illegible] дуудай делегациин позици[illegible] һайшаан магтаһан байна.

Норвежскэ делегациин хү[illegible] лэгшэ Ланге болбол өөрынгөө[illegible] һэн үгэ дотор Германитай ха[illegible] хэсэһэн оронуудай агресси[illegible] хабаадалсаһанайнгаа түлөө хэ[illegible] харюусалга тухай асуудал [illegible] хэлэбэ. Эдэ гүрэнүүдэй пра[illegible] ствонууд хадаа Гитлертэй [illegible] нүхэсэһэн байна, эдэнэр ха[illegible] рынгөө һайн дураар фаш[illegible] Германиин эрхэ мэдэлдэ [illegible] тэрээнэй хорото муухай [illegible] хабаадалсаһан байна гэжэ т[illegible] дэглэнэ. Агрессиин дахин [illegible] ралгые нюусуулхын түлөө сэр[illegible] политическэ хэмжээнүүд ата[illegible] той. Агресси болбол [illegible] хэрэг, тэрээнэй түлөө хатуу [illegible] харюусалгада ородог юм гэ[illegible] талан харуулха хэрэгтэй.

—Тиихэ зуура,—Ланге х[illegible] урдань дайсан байһан [illegible] арад зондо хурдан түргэн[illegible] мальна энхэ ажабайдалда [illegible] га олгохо хэрэгтэй. Энээнэй [illegible] шухала эрхэ нүхэсэл [illegible] нуудта бата бэхи демокра[illegible] байгуулалтануудые тогтоохо [illegible] мүн болоно. Норвежскэ [illegible] болбол Гадаадын Хэрэгүү[illegible] нистрнүүдэй Соведэй хэһэн [illegible] мэриин тон. ехэ удха шанары[illegible] дэглэбэ. Агууехэ державануу[illegible] рондын хани харилсаан болбо[illegible] галан тайбан байдалай ба ара[illegible] аюулгүй байдалай [illegible] хала эрхэ нүхэсэл мүн болоно[illegible] тэрэ тэмдэглэбэ.

Үглөөдэр конференциин [illegible] заседани дээрэ юрэнхы асуу[illegible] дай талаар буляалдаан [illegible] үргэлжэлүүлэгдэхэ байна.

Террористическэ нюуса эмхитэй „түүхэтэ“ партинуудай барисаатай байһан тухай румынска хэблэл бэш[illegible]

БУХАРЕСТ.(ТАСС). Дотоодо хэрэгүүдэй министерствын коммюникэ гараһан тушаа „Ромыния Либера“ гэжэ газетэ иигэжэ бэшэнэ: „Түүхэтэ“ партинуудай (гэхэ гү, али Маниу болон Братиануйн партинуудай. Ред.) хоюулан террористическэ эмхинүүдтэй тон нягта холбоо барисаатай байһыень элирүүлһэн ябадал хадаа тус оппозициие угаа хэсүү байдалда оруулаад байна. Арестовалагдаһан хүнүүд баранхы хоёр партиие муу-тай“ байха гэжэ [illegible] шалжа хэлэһэн байгаа. Генерал Альдя болбол эдэ хоёр „түүхэтэ“ партинуудай хүтэлбэрилэгшэд болон террористическэ организацинуудай хамтаржа ажалаа ябуулдаг байһан тухай һанагдаагүй мэдүүлгэ хэбэ гэнэ.

„Түүхэтэ“ партинууд дотор тохёолдохо ёһотой кризис хадаа ай хабтар хурса ба „шиидхэхы удха[illegible]

«Либертатя» гэдэг газетэ иигэжэ бэшэнэ: дотоодо хэрэгүүдэй министерствын коммюнике болбол „Румыни дотор гражданска дайниие үсхэхэ гэжэ оролдоһон хүнүүдэй түсэбые сууд дээрэ элирүүлхэ баримтануудые харуулба, хэрбээ тэрэ дайнай болоо хадань уласхоорондын хархис хара үзэлтэн сэдьхэлээ баясаха бэлэй.

„Түүхэтэ“ партинууд хады[illegible] һэргэгээр хүдэлмэрилһэн [illegible] шье һаа, террористнуудтай [illegible] доо барисаагүй байнаб [illegible] гэжэ шэлхэ һанаатай байгаашье [illegible] рин эдэ организацинууд т[illegible] үгөөр ябажа байһан юм [illegible] жэ мүнөө хүсэд элирбэ.

Харюусалгата редактор Ц. Д. ДАМДИНЖА[illegible]

РЕДАКЦИИН АДРЕС: г. Улан-Удэ, ул. Ленина 26. (ТЕЛЕГРАФНА АДРЕС. Улан-Удэ. Үнэн). ТЕЛЕФОНУУД: ответ. редактора—23. АТС—1-80; зам. редактора—23; ответ секретаря—3-23; отделов: партийной и комсомольской жизни, сельского хозяйства—3-23 (2 зв): культуры и быта, промышленности и транспорта—4-52; писем трудящихся, внутренней информации и переводов—4-52 (2 зв.); объявлений—2-64 (2 зв.)

Н—00672. Типография Государственного газетного издательства при Совете Министров БМАССР. Тираж 10[illegible]